

19. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica

SINERGIJA I RAST: knjižnice – jednake, a različite
Programska knjižica

19th Conference on Special and Academic Libraries
SYNERGY AND GROWTH: Libraries – equal, yet different
Book of abstracts

Lovran, 1. - 3. 12. 2025.

Organizator / Organiser

Hrvatsko knjižničarsko društvo
Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice
*Croatian Library Association
Special and Academic Libraries Section*

Suorganizatori / Co-organisers

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
National and University Library in Zagreb

Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica Rijeka
University Library of Rijeka

Knjižničarsko društvo Rijeka
Rijeka Library Association

Programski odbor / Programme Committee

1. Edita Bačić (Komisija za pravne i srodne knjižnice)
2. dr. sc. Gordana Gašo (Komisija za visokoškolske knjižnice)
3. dr. sc. Dejana Golenko (Komisija za pravne i srodne knjižnice)
4. Romana Jadrijević (Komisija za bolničke knjižnice)
5. Nina Jelača (Komisija za tehničke knjižnice)
6. Aleksandra Mežnarić Karafin (Komisija za glazbene knjižnice i zbirke)
7. dr. sc. Tatijana Petrić (Komisija za državne informacije i službene publikacije)
8. Jasenka Pleško (predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva)
9. mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić (Komisija za muzejske i galerijske knjižnice), *predsjednica Programskog odbora*
10. dr. sc. Dora Rubinić (Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet)
11. Iva Sesar (Komisija za medicinske knjižnice)
12. dr. sc. Breza Šalomon-Cindori (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)
13. dr. sc. Ksenija Švenda-Radeljak (Komisija za pravne i srodne knjižnice)
14. dr. sc. Andreja Tominac (Komisija za visokoškolske knjižnice)
15. dr. sc. Vilena Vrbanić (Komisija za glazbene knjižnice i zbirke)

Organizacijski odbor / Organising Committee

1. dr. sc. Dejana Golenko (Komisija za pravne i srodne knjižnice)
2. Martina Jošavac (Radna grupa za informacijsko-referalnu službu i usluge)
3. Iva Kovačević Melinčević (Komisija za pravne i srodne knjižnice)
4. Lea Lazzarich (Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica Rijeka)

5. dr. sc. Branka Marijanović (Komisija za tehničke knjižnice)
6. Ljiljana Pavičić (Komisija za bolničke knjižnice)
7. mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur (Komisija za državne informacije i službene publikacije)
8. Jasenka Pleško (predsjednica Hrvatskoga knjižničarskog društva)
9. Sara Semenski (Komisija za pokretne knjižnice)
10. dr. sc. Ksenija Švenda-Radeljak (Komisija za pravne i srodne knjižnice),
predsjednica Organizacijskog odbora
11. dr. sc. Marina Vinaj (Komisija za muzejske i galerijske knjižnice)

Nakladnik / Publisher

Hrvatsko knjižničarsko društvo / *Croatian Library Association*

Hrvatske bratske zajednice 4

10000 Zagreb

E-mail: hkd@hkdrustvo.hr

www.hkdrustvo.hr

Za nakladnika / For the publisher

Jasenka Pleško

Uredile / Editors

Romana Jadrijević, Aleksandra Mežnarić Karafin, dr. sc. Dora Rubinić,
dr. sc. Vilena Vrbanić

**Lektura i korektura priloga na hrvatskome jeziku / Proofreading and correction
of texts in Croatian**

Iva Kovačević Melinčević, mag. croat.

Za jezik u priložima na engleskome odgovaraju isključivo potpisnici priloga.
Authors are solely responsible for the language of their English contributions.

Grafička obrada i prijelom teksta / Graphic Design and Typesetting

Romana Jadrijević

**Skup 19. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica financiran je sredstvima
Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.**

ISBN 978-953-8176-42-5

Kratki sadržaj

Satnica	9
Sažetci.....	16
Pozvana izlaganja.....	17
Izlaganja.....	28
Okrugli stolovi.....	78
Posterska izlaganja.....	80
Radionice.....	98
Sponzori.....	106

Detaljan sadržaj

SATNICA	9
----------------------	----------

SAŽETCI	16
----------------------	-----------

POZVANA IZLAGANJA

Tematska cjelina: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE

Mostovi između prava, knjižnica i umjetne inteligencije: izgradnja digitalno zrelog ekosustava visokoškolskih ustanova	17
PANEL RASPRAVA: Sveučilišta i visokoškolske knjižnice pred izazovima umjetne inteligencije	19
OKRUGLI STOL: Topologija hrvatskog visokoškolskog knjižničnog sustava u oblaku: iskustva i očekivanja	22

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Knjižničari u eri umjetne inteligencije: između znanja, kompetencija i identiteta	24
---	----

Tematska cjelina: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA

Open Access enabled by libraries – challenges and opportunities	26
---	----

IZLAGANJA

Tematska cjelina: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE

Digitalna E-knjižnica kao rješenje za izazove upravljanja knjižničnim fondovima Sveučilišta u Banjoj Luci	28
Digitalna zbirka i katalog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: aktualno stanje i perspektiva razvoja	31
Fizička i virtualna Zbirka moliških Hrvata u Knjižnici i Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti	32

Iskustvo repozitorija Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u procesu CoreTrustSeal certifikacije	33
Rezultati dvadesetogodišnje digitalizacije hrvatske periodike i izazovi izgradnje infrastrukture	35
Službene publikacije u visokoškolskim, znanstvenim, sveučilišnim i specijalnim knjižnicama.....	37
Umjetna inteligencija u službi knjižničara: identifikacija, klasifikacija i katalogizacija građe na drugim jezicima i pismima	38

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Između očekivanja i kapaciteta: organizacijsko restrukturiranje visokoškolskih knjižnica na primjeru Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu	40
Pregled stanja u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama na području matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice Rijeka: usklađenost s važećim standardima	41
Katalogizator 21. stoljeća: katalogizacija u doba umjetne inteligencije – prilike, izazovi i nove kompetencije	43
Programi Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara kao potpora razmjeni znanja i profesionalnom umrežavanju knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica.....	45
Obrazovna uloga visokoškolskih knjižničara u poučavanju o pogrešnim informacijama i dezinformacijama	47
CroRIS i knjižničari: sinergija stručnosti i tehnologije	50
Je li nazivlje u području visokoškolskih i specijalnih knjižnica sasvim usklađeno?	51
Novi profesionalni horizonti: redefiniranje uloge visokoškolskog knjižničara u Sloveniji	53
Bibliometrijske analize kao alat za znanstvenu izvrsnost: iskustvo Centralne ekonomske knjižnice.....	56

Tematska cjelina: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA

Pronađi, prepoznaj, poveži: uloga normativne baze podataka u knjižničnim informacijskim sustavima	59
„Zeleni“ otvoreni pristup: prilika koju olako propuštamo	60
Prva Zimska škola otvorene znanosti na Institutu Ruđer Bošković.....	63
Zajednički proces rada CIP ureda u Hrvatskoj korištenjem zajedničkog mrežnog obrasca i zajedničkog knjižničnog sustava Alma	64
Vrednovanje digitalnih zbirki: izazovi, pristupi i primjena modela učinka uravnoteženih vrijednosti.....	65

Tematska cjelina: POSLOVANJE KNJIŽNICA

Upravljanje zbirkom Jugoslavicae u hrvatskim znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama: između vrednovanja i razvojne politike fonda.....67

Uloga projektnog menadžmenta u organizaciji događaja za zagovaranje knjižnica u akademskom prostoru.....69

Izvan okvira tradicionalnih knjižničarskih funkcija: Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu između kulturnih aktivnosti i digitalne prisutnosti.....70

Tematska cjelina: ODRŽIVI RAZVOJ KNJIŽNICA.....73

Zelena knjižnica Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku – Sinergija obrazovanja, umjetnosti, ekologije i održivosti.....73

Knjižnica kao prostor jezične i kulturne razmjene: projekt Jezičnog kafića – JeKa74

Važnost otpornosti i prilagodljivosti za dugoročno očuvanje knjižničnih zbirki.....76

OKRUGLI STOLOVI

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Etika u knjižničarstvu78

POSTERSKA IZLAGANJA

Tematska cjelina: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE

Umjetna inteligencija i informacijska pismenost: izazovi i percepcije u akademskoj zajednici.....80

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Pet godina Pravilnika o obveznom primjerku: uloga NSK u edukaciji i informiranju stručne zajednice.....82

Što su nam donijele izmjene Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2024. godine?.....84

Tematska cjelina: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA

Doprinos visokoškolskih knjižnica promicanju otvorene znanosti: otvoreni pristup ocjenskim radovima putem sustava Dabar.....86

Tematska cjelina: POSLOVANJE KNJIŽNICA

Giorgio Edmondo Pons, prvi pulski knjižničar – primjer dobre prakse Knjižnice Arheološkog muzeja Istre	88
Harald von Petrikovits: posebna zbirka u fondu Knjižnice Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru	90
Zbirka libreta iz ostavštine Luke Dropca u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku.....	91
Zbirka Pozza-Katić u Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik	93
Vrijedna pisana baština knjižnice Arheološkoga muzeja Zadar	94
Uloga knjižnice Muzeja Slavonije u očuvanju i interpretaciji kulturne baštine Osijeka: primjer Hrvatskog lista u hemeroteci	95

RADIONICE

Tematska cjelina: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE

Informacijski pismeni, pravno osviješteni: supermoći knjižničara u digitalnom dobu.....	98
Komunikacija i umjetna inteligencija u kontekstu knjižničarske prakse	101

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Svugdje, stalno	103
-----------------------	-----

SPONZORI 106

SATNICA

1. 12. 2025., ponedjeljak

Registracije
(12:30-18:00)

Sat	Velika dvorana	Mala dvorana
13:30-14:00	Svečano otvorenje	
	Tematski blok: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE Moderatorica: Dejana Golenko	Tematski blok: POSLOVANJE KNJIŽNICA Moderatorice: Andreja Tominac (izlaganja) i Gordana Gašo (e-posteri)
14:00-14:45	POZVANO IZLAGANJE I. Kunda: Mostovi između prava, knjižnica i umjetne inteligencije: izgradnja digitalno zrelog ekosustava visokoškolskih ustanova	
14:45-16:00	POZVANO IZLAGANJE – panel rasprava Sveučilišta i visokoškolske knjižnice pred izazovima umjetne inteligencije	Izlaganje V. Golubović, S. Kosić, T. Aparac-Jelušić: Upravljanje zbirkom Yugoslavicae u hrvatskim znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama: između vrednovanja i razvojne politike fonda
15:00-15:15	<i>Panelisti:</i> S. Maćešić, P Pošćić, I. Kunda, M, Bajčić, A. Kolarić, L. Lazzarich	Izlaganje J. Logar, M. Petan: Uloga projektnog menadžmenta u organizaciji događaja za zagovaranje knjižnica u akademskom prostoru
15:15-15:30	<i>Moderatorica:</i> D. Golenko	Izlaganje I. Kukić, I. Cahun Kisić: Izvan okvira tradicionalnih knjižničarskih funkcija: Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu između kulturnih aktivnosti i digitalne prisutnosti

15:30-15:45	Nastavak panela	e-posteri A. Gri Štorga, M. Špigic, K. Zenzerović: Giorgio Edmondo Pons, prvi pulski knjižničar – primjer dobre prakse Knjižnice Arheološkog muzeja Istre L. Bratović: Harald von Petrikovits: posebna zbirka u fondu Knjižnice Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru L. Kukica Ćosić: Zbirka libreta iz ostavštine Luke Dropca u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku J. Vragolov: Zbirka Pozza-Katić u Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik M. Maruna: Vrijedna pisana baština Knjižnice Arheološkog muzeja Zadar T. Lubina, B. Petrović: Uloga knjižnice Muzeja Slavonije u očuvanju i interpretaciji kulturne baštine Osijeka: primjer Hrvatskog lista u hemeroteci
15:45-16:00		
16:00-17:00	Domjenak	
Tematski blok: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE Moderatorica: Nina Jelača		
17:00-17:15	Izlaganje I. Gašparović: Umjetna inteligencija u službi knjižničara: identifikacija, klasifikacija i katalogizacija građe na drugim jezicima i pismima	Radionica J. Cvrković: Komunikacija i umjetna inteligencija u kontekstu knjižničarske prakse
17:15-17:30	Izlaganje A. Stojković: Digitalna E-knjižnica kao rješenje za izazove upravljanja knjižničnim fondovima Sveučilišta u Banjoj Luci	
17:30-17:45	Izlaganje G. Stubičan Ladešić: Iskustvo repozitorija Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u procesu CoreTrustSeal certifikacije	

17:45-18:00	Izlaganje I. Kežić Pucketić, A. Katulić, T. Petrić: Službene publikacije u visokoškolskim, znanstvenim, sveučilišnim i specijalnim knjižnicama	Nastavak radionice
18:00-18:15	Izlaganje Z. Vitković: Fizička i virtualna Zbirka moliških Hrvata u Knjižnici i Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti	
18:15-18:20	e-poster L. Šuster: Umjetna inteligencija i informacijska pismenost: izazovi i percepcije u akademskoj zajednici	

2. 12. 2025., utorak

Registracije
(9:00-13:00)

Sat	Velika dvorana	Mala dvorana
	Tematski blok: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE Moderatorica: Nina Jelača	
9:30-10:30	POZVANO IZLAGANJE – okrugli stol D. Machala, I. Stričević, L. Lazzarich: Topologija hrvatskog visokoškolskog knjižničkog sustava u oblaku: iskustva i očekivanja	
10:30-10:45	Izlaganje S. Klarin Zdravec, K. Holub, M. Justinić: Rezultati dvadesetogodišnje digitalizacije hrvatske periodike i izazovi izgradnje infrastrukture	
10:45-11:00	Izlaganje D. Mašina Delija, I. Šamec Flaschar: Digitalna zbirka i katalog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: aktualno stanje i perspektiva razvoja	

11:00-11:30	Pauza	
	Tematski blok: ODRŽIVI RAZVOJ KNJIŽNICA Moderatorica: Vilena Vrbanić	Tematski blok: KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE I UMJETNE INTELIGENCIJE
11:30-11:45	Izlaganje S. Pupovac, M. Radoš: Zelena knjižnica Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku – Sinergija obrazovanja, umjetnosti, ekologije i održivosti	Radionica K. Švenda Radeljak, D. Golenko, I. Kežić Pucketić, I. Kovačević Melinčević: Informacijski pismeni, pravno osviješteni: supermoći knjižničara u digitalnom dobu
11:45-12:00	Izlaganje J. Sočo, L. Zrnić: Knjižnica kao prostor jezične i kulturne razmjene: projekt Jezičnog kafića – JeKa	
12:00-12:15	Izlaganje J. Bogdanović, D. Krstić: Važnost otpornosti i prilagodljivosti za dugoročno očuvanje knjižničnih zbirki	
	Tematski blok: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA Moderatorice: Edita Bačić i Iva Sesar	
12:15-12:30	Izlaganje L. Machala: Zajednički proces rada CIP ureda u Hrvatskoj korištenjem zajedničkog mrežnog obrasca i zajedničkog knjižničnog sustava Alma	
12:30-12:45	Izlaganje M. Justinić: Vrednovanje digitalnih zbirki: izazovi, pristupi i primjena modela učinka uravnoteženih vrijednosti	

12:45-13:00	Izlaganje A. Knežević Cerovski, P. Pancirov: Pronađi, prepoznaj, poveži: uloga normativne baze podataka u knjižničnim informacijskim sustavima	
13:00-13:05	e-poster L. Dolenc, S. Maričković: Doprinos visokoškolskih knjižnica promicanju otvorene znanosti: otvoreni pristup ocjenskim radovima putem sustava Dabar	
13:05-13:10	Sponzorsko izlaganje Primat logistika d.o.o.	
13:10-14:15	Pauza za ručak	
14:15-15:00	POZVANO IZLAGANJE M. Bargheer: Open Access enabled by libraries – challenges and opportunities	
15:00-15:15	Izlaganje L. Palameta: Prva Zimska škola otvorene znanosti na Institutu Ruđer Bošković	
15:15-15:30	Izlaganje I. Melinščak Zlodi: „Zeleni“ otvoreni pristup: prilika koju olako propuštamo	
15:30-16:00	Pauza	
	Tematski blok: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA Moderatorica: Dora Rubinić	
16:00-16:15	Izlaganje V. Novosel, J. Sočo, L. Zrnić: Između očekivanja i kapaciteta: organizacijsko restrukturiranje visokoškolskih knjižnica na primjeru Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu	

16:15-17:45	Okrugli stol: Etika u knjižničarstvu <i>Sudionici:</i> E. Bačić, D. M. Gabriel, D. Nemeć, T. Petrić <i>Moderatorica:</i> B. Peradenić-Kotur	
-------------	--	--

19:00	Većera za sudionike
-------	---------------------

3. 12. 2025., srijeda		
Registracije (9:00-12:00)		
Sat	Velika dvorana	Mala dvorana
Tematski blok: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA Moderatorica: Dejana Golenko		
9:30-10:15	POZVANO IZLAGANJE M. Banek Zorica: Knjižničari u eri umjetne inteligencije: između znanja, kompetencija i identiteta	
10:15-10:30	Izlaganje J. Brešar, M. Bradač, T. Ulčakar: Bibliometrijske analize kao alat za znanstvenu izvrsnost: iskustvo Centralne ekonomske knjižnice	
10:30-10:45	Izlaganje S. Brbora: Je li nazivlje u području visokoškolskih i specijalnih knjižnica sasvim usklađeno?	
10:45-11:00	Izlaganje H. Šarić, A. Pikić Jugović: CroRIS i knjižničari: sinergija stručnosti i tehnologije	
11:00-11:30	Pauza	

Tematski blok: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA Moderatorica: Dora Rubinić	
11:30- 11:45	Izlaganje S. Heberling Dragičević: Pregled stanja u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama na području matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice Rijeka: usklađenost s važećim standardima
11:45- 12:00	Izlaganje T. Ulčakar, L. Borovnjak: Novi profesionalni horizonti: redefiniranje uloge visokoškolskog knjižničara u Sloveniji
12:00- 12:15	Izlaganje A. Filipeti, G. Gašo, M. Kovač: Programi Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara kao potpora razmjeni znanja i profesionalnom umrežavanju knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica
12:15- 12:30	Izlaganje L. K. Lončarić: Katalogizator 21. stoljeća: katalogizacija u doba umjetne inteligencije – prilike, izazovi i nove kompetencije
12:30- 12:45	Izlaganje D. Kos, D. Šobota, S. Špiranec: Obrazovna uloga visokoškolskih knjižničara u poučavanju o pogrešnim informacijama i dezinformacijama
12:45- 13:00	e-posteri V. Golubović, A. Katulić, N. Štrbac: Pet godina Pravilnika o obveznom primjerku: uloga NSK u edukaciji i informiranju stručne zajednice B. Šalamon-Cindori, A. Tominac, G. Gašo: Što su nam donijele izmjene Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2024. godine?
13:00- 13:30	Zaključci konferencije

Radionica
J. Bolkovac, V. Božičević, G. Stubičan Ladešić, V. Novosel, I. Pažur, T. Petrić: Svugdje, stalno

SAŽETCI

POZVANA IZLAGANJA

Tematska cjelina:
**KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE
I UMJETNE INTELIGENCIJE**

Mostovi između prava, knjižnica i umjetne inteligencije: izgradnja digitalno zrelog ekosustava visokoškolskih ustanova

prof. dr. sc. Ivana Kunda

Sveučilište u Rijeci

Pravni fakultet

ivana.kunda@pravri.uniri.hr

U sve složenijem digitalnom okruženju, visokoškolske ustanove stoje pred izazovom usklađivanja pravnog okvira, tehnoloških inovacija i etičkih načela kako bi stvorile održiv i digitalno zrelo ekosustav. Knjižnice pritom imaju ključnu ulogu kao središta znanja, informacijskih praksi i institucionalne kulture akademske čestitosti. Istraživanja stoga ne bi smjela mimoći međudnose prava intelektualnog vlasništva, normi akademske etike i transformativnog potencijala umjetne inteligencije u kontekstu visokog obrazovanja. Poseban naglasak je u ovom radu stavljen na potrebu izgradnje „interoperabilnih“ normativnih i tehnoloških mostova koji bi omogućili odgovorno korištenje digitalnih alata, uključujući generativnu umjetnu inteligenciju, uz poštovanje autorskih prava, zaštite podataka i načela transparentnosti. Razmotrene su uloge knjižničara kao stručnih vodiča u informacijskom opismenjanju, upravitelja digitalnih resursa i posrednika između tehnoloških inovacija i akademske zajednice. Namjera je istaknuti zapažanja koja mogu doprinijeti promišljenom razvoju institucionalnih politika i praksi usmjerenih na poticanje digitalne zrelosti, promicanje akademske čestitosti te omogućavanje sigurne, transparentne, inkluzivne, održive i zakonite integracije umjetne inteligencije u visokoškolske sustave.

KLJUČNE RIJEČI: umjetna inteligencija, visoko obrazovanje, digitalna zrelost, akademska čestitost, intelektualno vlasništvo, knjižnice, informacijska pismenost

Bridging Law, Libraries, and Artificial Intelligence: Building a Digitally Mature Ecosystem in Higher Education

In an increasingly complex digital environment, higher education institutions face the challenge of aligning legal frameworks, technological innovations and ethical principles in order to create a sustainable and digitally mature ecosystem. Libraries play a key role in this process as centres of knowledge, information practices and the institutional culture of academic integrity. Research should therefore not overlook the interrelationships between intellectual property law, norms of academic ethics, and the transformative potential of artificial intelligence in the context of higher education.

This paper places particular emphasis on the need to build “interoperable” normative and technological bridges that would enable the responsible use of digital tools, including generative artificial intelligence, while respecting copyright, data protection and principles of transparency. The roles of librarians are examined as expert guides in information literacy, managers of digital resources and intermediaries between technological innovation and the academic community. The intention is to highlight insights that may contribute to the thoughtful development of institutional policies and practices aimed at fostering digital maturity, promoting academic integrity, and enabling safe, transparent, inclusive, sustainable and lawful integration of artificial intelligence into higher education systems.

KEYWORDS: *artificial intelligence, higher education, digital maturity, academic integrity, intellectual property, libraries, information literacy*

PANEL RASPRAVA:
**Sveučilišta i visokoškolske knjižnice pred
izazovima umjetne inteligencije**

prof. dr. sc. Senka Maćešić

v. d. prorektorice za znanost, umjetnost i digitalizaciju
Sveučilište u Rijeci
senka.macesic@uniri.hr

prof. dr. sc. Patrizia Poščić

Sveučilište u Rijeci
Fakultet informatike i digitalnih tehnologija
patrizia@inf.uniri.hr

prof. dr. sc. Ivana Kunda

Sveučilište u Rijeci
Pravni fakultet
ivana.kunda@pravri.uniri.hr

izv. prof. dr. sc. Martina Bajčić

Sveučilište u Rijeci
Pravni fakultet
martina.bajcic@pravri.uniri.hr

doc. dr. sc. Alica Kolarić

Sveučilište u Zadru
Odjel za informacijske znanosti i tehnologije
akolaric20@unizd.hr

Lea Lazzarich, knjižničarska savjetnica

Sveučilište u Rijeci
Sveučilišna knjižnica Rijeka
llazzaric@svkri.uniri.hr

**nasl. doc. dr. sc. Dejana Golenko, knjižničarska savjetnica
(moderatorica)**

Sveučilište u Rijeci
Pravni fakultet
dejana.golenko@pravri.uniri.hr

Umjetna inteligencija (UI) sve snažnije utječe na oblikovanje akademskog krajolika – od administrativnih procesa, istraživačkih kapaciteta, pedagoške prakse, načina stvaranja znanja do njegova dijeljenja, kritičkog vrednovanja i zaštite. Ipak, kao i svaki tehnološki napredak, otvara pitanja za promišljanje: Jesu li, sveučilišta, znanstvenici, istraživači, nastavnici i knjižničari spremni na preoblike koje UI donosi? Panel-rasprava bi okupila predstavnike sveučilišne uprave te znanstvenike i stručnjake iz različitih znanstvenih područja – prava, informatike, lingvistike, informacijskih znanosti i knjižničarstva – kako bi iz različitih kutova gledišta raspravili o mogućnostima i granicama odgovorne, etične i učinkovite uporabe UI alata u visokom obrazovanju. Pritom bi se raspravljalo o temama poput autorskog prava, etičnosti primjene UI, uključivanjem UI u nastavni proces, važnosti osnaživanja digitalnih i UI kompetencija nastavnika, studenata te knjižničara, strateškom upravljanju uvođenjem digitalnih i UI tehnologija na sveučilišta te ulozi sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica kao potpore u obrazovanju, istraživanju i korištenju UI. Poseban bi se naglasak stavio na spremnost akademskih institucija u prepoznavanja prilika, izazova i rizika koje donosi UI, kao i na promišljanje o kulturi eksperimentiranja i smanjenju straha od UI tehnologija. Cilj je panel-rasprave ukazati na važnost promatranja fenomena UI kroz interdisciplinarni i holistički pristup, sinergijom svih dionika koji zajednički mogu pridonijeti osnaživanju odgovornih sveučilišta budućnosti u eri UI.

KLJUČNE RIJEČI: sveučilišta, visokoškolske knjižnice, izazovi umjetne inteligencije

Trajanje panela: 90 minuta

Panelisti:

1. prof. dr. sc. Senka Maćešić, v. d. prorektorice za znanost, umjetnost i digitalizaciju, Sveučilište u Rijeci
2. prof. dr. sc. Patrizia Poščić, Sveučilište u Rijeci, Fakultet informatike i digitalnih tehnologija
3. prof. dr. sc. Ivana Kunda, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
4. izv. prof. dr. sc. Martina Bajčić, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
5. doc. dr. sc. Alica Kolarić, Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti i tehnologije
6. Lea Lazzarich, knjižničarska savjetnica, Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica Rijeka

Moderatorica:

nasl. doc. dr. sc. Dejana Golenko, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet

PANEL DISCUSSION:
*Universities and Academic Libraries Facing the
Challenges of Artificial Intelligence*

Artificial Intelligence (AI) is increasingly shaping the academic landscape – from administrative processes, research capacities, and pedagogical practices to the ways knowledge is created, shared, critically evaluated, and protected. Yet, as with any technological advancement, important questions arise: Are universities, scientists, researchers, teachers, and librarians ready for the transformations brought by AI? The panel discussion would bring together university leadership, scientists, and experts from various academic disciplines – law, computer science, linguistics, information science, and librarianship – to explore, from different perspectives, the possibilities and limits of responsible, ethical, and effective use of AI tools in higher education. The discussion would address topics such as copyright issues, the ethics of AI use, integration of AI in teaching, the importance of strengthening digital and AI competencies among teachers, students, and librarians, strategic management of the introduction of digital and AI technologies at universities, and the role of university and academic libraries as support in education, research, and AI use. Special emphasis would be placed on the readiness of academic institutions to recognize the opportunities, challenges, and risks brought by AI, to reflect on the culture of experimentation, and to reduce fear of AI technologies. The aim of the panel is to highlight the importance of viewing the phenomenon of AI through an interdisciplinary and holistic approach, fostering synergy among all stakeholders who can jointly contribute to strengthening responsible universities of the future in the AI era.

KEYWORDS: *universities, academic libraries, challenges of artificial intelligence*

OKRUGLI STOL: Topologija hrvatskog visokoškolskog knjižničkog sustava u oblaku: iskustva i očekivanja

dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

dmachala@nsk.hr

prof. dr. sc. Ivanka Stričević, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

istricevic@nsk.hr

Lea Lazzarich, knjižničarska savjetnica

Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica Rijeka

llazzaric@svkri.uniri.hr

Cilj okruglog stola je predstaviti značajke novouspostavljenog hrvatskoga visokoškolskog knjižničkog sustava u oblaku – Bukinet, temeljenog na suvremenoj platformi knjižničnih usluga Alma/Primo VE mrežnog okružja (*Network Zone*). Bukinet sustav je suradnička mreža 83 visokoškolske i specijalne knjižnice koje su, u okviru projekta *e-Sveučilište: Digitalna transformacija visokog obrazovanja*, financiranog iz sredstva Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, provele digitalnu transformaciju u segmentu knjižničkog poslovanja, objedinivši upravljanje tiskanom, elektroničkom i digitalnom građom. Sudionici okruglog stola su predstavnici knjižnica članica Bukinet sustava te članovi projektnih timova koji će u svojim izlaganjima podijeliti iskustvo sudjelovanja u projektu implementacije suvremene knjižnične platforme, izložiti osobitosti značajki suvremenih knjižničnih platformi te se osvrnuti na digitalnu transformaciju knjižničkog poslovanja koja je potaknuta primjenom nove knjižnične tehnologije u oblaku.

KLJUČNE RIJEČI: knjižnična platforma, visokoškolske i specijalne knjižnice, digitalna transformacija

ROUND TABLE:

Topology of the Croatian academic library system in the cloud: experiences and expectations

The aim of the roundtable is to present the characteristics of the newly established Croatian academic library system in the cloud – Bukinet, based on the modern library services platform Alma/Primo VE Network Zone. The Bukinet system is a collaborative network of 83 academic and special libraries that, within the framework of the e-University: Digital Transformation of Higher Education project, financed from the National Recovery and Resilience Plan, have implemented a digital transformation of libraries by unifying the management of printed, electronic and digital materials. The speakers of the roundtable are representatives of libraries that are members of the Bukinet system and members of project teams who will share their experience of participating in the project of implementing a modern library services platform, present the characteristics of modern library services platforms and reflect on digital transformation of library workflows that have been triggered by the application of new library technology in the cloud.

KEYWORDS: library services platform, university and special libraries, digital transformation

Tematska cjelina:
POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

**Knjižničari u eri umjetne inteligencije:
između znanja, kompetencija i identiteta**

prof. dr. sc. Mihaela Banek Zorica

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

mbanek@ffzg.unizg.hr

U vremenu u kojem umjetna inteligencija oblikuje način na koji stvaramo i razumijemo informacije, uloga knjižničara postaje važnija nego ikad prije. Knjižničari se danas nalaze na raskrižju između tradicije i inovacije – između čuvanja vrijednosti informacijske etike i prilagodbe novim digitalnim oblicima stvaranja i dijeljenja znanja. Njihova stručnost više nije određena samo poznavanjem izvora informacija, nego i razumijevanjem algoritamskih procesa, prepoznavanjem društvenih učinaka tehnologije te poticanjem promišljenog i odgovornog korištenja alata umjetne inteligencije (UI) u obrazovanju i zajednici. Suočeni s automatizacijom i promjenom profesionalnog identiteta, knjižničari postaju posrednici između znanja, tehnologije i društva. Više nisu samo čuvari informacija, nego aktivni vodiči koji pomažu korisnicima razumjeti i promišljeno koristiti tehnologiju te razvijati kulturu znanja utemeljenu na kritičkom i etičkom promišljanju.

Umjetna inteligencija ne mijenja temeljnu misiju knjižničara, nego zahtijeva da se postojeća znanja i vještine prilagode novom digitalnom okruženju. Ona potiče razvoj refleksivnog i etičkog pristupa tehnologiji, dok temeljne profesionalne vrijednosti – poput pouzdanosti i služenja zajednici – ostaju nepromijenjene.

KLJUČNE RIJEČI: identitet, kompetencije, umjetna inteligencija

Librarians in the Age of Artificial Intelligence: Between Knowledge, Competencies, and Identity

In an era where artificial intelligence is shaping the way we create and understand information, the role of librarians is more important than ever. Librarians today are at the crossroads between tradition and innovation, between preserving the values of information ethics and adapting to new digital forms of knowledge creation and sharing. Their expertise is no longer determined solely by knowledge of sources, but also by understanding algorithmic processes, recognizing the social impacts of technology, and encouraging the thoughtful and responsible use of AI tools in education and community. Faced with automation and changing professional identities, librarians are becoming mediators between knowledge, technology, and society. No longer just custodians of information, they are active guides who help users understand and use technology thoughtfully and develop a culture of knowledge based on critical and ethical reflection.

Artificial intelligence does not change the fundamental mission of librarians, but rather requires that existing knowledge and skills be adapted to the new digital environment. It encourages the development of a reflective and ethical approach to technology, while core professional values such as trustworthiness and community service remain unchanged.

KEYWORDS: *identity, competences, artificial intelligence*

Open Access enabled by libraries – challenges and opportunities

Margo Bargheer

Göttingen University Library

bargheer@sub.uni-goettingen.de

While there is wide recognition that more access to scientific content with less barriers is beneficial for society at large and therefore ethically the right way to go, libraries nowadays need to assess if, how and why they support open access. Diamond open access, fair open access, community-led open access – these newer terms indicate Open Access has side effects calling for consideration and strategic planning. Recent years have shown that commercially offered open access brings new budget problems and seems to reinforce problematic reward and incentive mechanism in research assessment. And institutional open access done well requires commitment, investment and patience not all research organisations can provide. The talk introduces the mentioned open access forms in their current discursive context, addresses specific challenges and opportunities that arise for libraries, and concludes with smaller case studies on how libraries can strike their right balance when supporting the various routes for open access.

KEYWORDS: open access, libraries, diamond open access, fair open access, community-led open access, strategic planning

Otvoreni pristup omogućen od strane knjižnica – izazovi i prilike

lako je općeprihvaćeno da je pristup znanstvenom sadržaju uz manje prepreka koristan za društvo u cjelini, i stoga etički ispravan smjer, knjižnice danas moraju procijeniti ako, kako i zašto podržavaju otvoreni pristup. Diamond open access, fair open access, community-led open access – ovi noviji pojmovi upućuju na to da otvoreni pristup ima nuspojave koje zahtijevaju razmatranje i strateško planiranje. Posljednjih se godina pokazalo da komercijalno ponuđeni otvoreni pristup donosi nove proračunske izazove te se čini da dodatno učvršćuje problematične mehanizme nagrađivanja i poticaja u vrednovanju znanstvenih istraživanja. S druge strane, institucionalni otvoreni pristup, kada je dobro proveden, zahtijeva predanost, ulaganja i strpljenje koje sve istraživačke organizacije ne mogu osigurati. Izlaganje predstavlja navedene oblike otvorenog pristupa u njihovu aktualnom diskurzivnom kontekstu. Bavi se specifičnim izazovima i prilikama s kojima se knjižnice suočavaju, a završava kraćim studijama slučaja koje prikazuju kako knjižnice mogu pronaći odgovarajuću ravnotežu u podršci različitim oblicima otvorenog pristupa.

KLJUČNE RIJEČI: *otvoreni pristup, knjižnice, diamond open access, fair open access, community-led open access, strateško planiranje*

IZLAGANJA

Tematska cjelina:
**KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE
I UMJETNE INTELIGENCIJE**

Digitalna E-knjižnica kao rješenje za izazove upravljanja knjižničnim fondovima Sveučilišta u Banjoj Luci

Aleksandra Stojković

Univerzitet u Banjoj Luci

aleksandra.stojkovic@unibl.org

Sveučilište u Banjoj Luci predstavlja najvažniju visokoškolsku i znanstveno-istraživačku ustanovu u Republici Srpskoj, a po veličini je drugo najveće sveučilište u Bosni i Hercegovini. Osnovano je 1975. godine i od tada kontinuirano raste, kako po broju fakulteta, tako i po broju studenata. Danas ima 16 fakulteta, Akademiju umjetnosti i Institut za genetske resurse te okuplja oko 15.000 studenata iz zemlje i inozemstva.

S dva sveučilišna kampusa smještena u središtu grada, Sveučilište nudi širok spektar obrazovnih, istraživačkih i studentskih sadržaja, uključujući bogatu mrežu fakultetskih knjižnica. Sveučilište raspolaže sa 17 samostalnih knjižnica raspoređenih po fakultetima, koje zajedno čine fond od više od 274.000 publikacija. Knjižnice posjeduju različite zbirke koje odražavaju specifičnosti pojedinih studijskih programa, ali i različite prostore, organizacijske strukture i tehnološke kapacitete.

U knjižnicama je zaposleno ukupno 36 stručnih djelatnika, uključujući knjižničare i voditelje knjižnica, koji svakodnevno rade na osiguravanju usluga i upravljanju fondom. Ipak, sustav fakultetskih knjižnica suočava se sa značajnim izazovima. Prije svega, svaka knjižnica funkcionira samostalno, bez integracije u jedinstven sustav, što ograničava pristup studentima i nastavnom osoblju cjelokupnom sveučilišnom fondu. Studenti mogu koristiti samo knjižnicu svog matičnog fakulteta, što smanjuje dostupnost literature i otežava istraživački rad.

Prostorni izazovi, poput smještaja knjižnice Filološkog fakulteta izvan zgrade samog fakulteta, dodatno kompliciraju pristup resursima. Neučinkovitost u praćenju posuđenih publikacija među knjižnicama povećava administrativno opterećenje i rizik od pogrešaka u evidenciji. Poseban izazov predstavlja razduživanje studenata prilikom završetka studija — studenti moraju pojedinačno kontaktirati sve knjižnice iz kojih su posuđivali građu, što često dovodi do produženja administrativnih procedura i dodatnih opterećenja za korisnike i djelatnike.

Ova situacija dodatno naglašava potrebu za centralizacijom i modernizacijom knjižničkog sustava. Odgovor na te izazove predstavlja projekt E-knjižnica — ambiciozan i inovativan projekt Sveučilišta u Banjoj Luci, čiji je cilj uspostava centraliziranog, digitalnog sustava upravljanja svim knjižničnim resursima unutar sveučilišne zajednice.

Implementacijom E-knjižnice, sve fakultetske knjižnice bit će povezane u jedinstvenu platformu, koja će omogućiti studentima i nastavnicima jednostavno pretraživanje, posudbu i povrat knjiga iz bilo koje knjižnice na Sveučilištu. Sustav će omogućiti i centralizirano praćenje svih posuđenih publikacija u stvarnom vremenu, čime se smanjuju administrativni troškovi i rizik od pogrešaka. Također, projekt predviđa pojednostavljen proces razduživanja studenata, koji će ubuduće moći obaviti sve obveze u jednoj knjižnici, uz automatski uvid u zaduženja u cijelom sustavu.

Osim tehničke dimenzije, poseban naglasak stavljen je na edukaciju knjižničkog osoblja i osiguranje stabilne IT infrastrukture, kako bi digitalna transformacija protekla bez poteškoća. E-knjižnica nije samo tehnički projekt, već i značajan korak u očuvanju i unapređenju kulturne baštine Sveučilišta, omogućujući bolju dostupnost i zaštitu vrijednih knjižničkih fondova.

U budućnosti će se ovaj sustav dodatno razvijati i prilagođavati novim potrebama studenata, nastavnika i istraživača, čime će Sveučilište u Banjoj Luci potvrditi svoju poziciju moderne, učinkovite i otvorene visokoškolske ustanove.

KLJUČNE RIJEČI: Sveučilište u Banjoj Luci, fakultetske knjižnice, E-knjižnica, digitalizacija, centralizirani knjižnički sustav

E-Library as a Response to the Challenges of Library Resource Management at the University of Banja Luka

The University of Banja Luka is the most important higher education and scientific research institution in the Republic of Srpska, and the second largest university in Bosnia and Herzegovina. Founded in 1975, the University has continuously grown, both in the number of faculties and students. Today, it comprises 16 faculties, the Academy of Arts, and the Institute for Genetic Resources, with approximately 15,000 students from the country and abroad. With two university campuses located in the city center, the

University offers a wide range of educational, research, and student services, including a rich network of faculty libraries.

The University has 17 independent libraries distributed across its faculties, together housing a collection of over 274,000 publications. These libraries have diverse collections reflecting the specificities of individual study programs, as well as different spatial, organizational, and technological capacities. A total of 36 library professionals are employed, including librarians and library heads, who work daily to provide services and manage the collections.

However, the faculty library system at the University faces significant challenges. Each library operates independently, without integration into a unified system, which limits access for students and staff to the overall university collection. Students can only use the library of their home faculty, reducing access to literature and hindering research work. Spatial issues, such as the location of the Faculty of Philology Library outside the faculty building, further complicate access to resources. Inefficient tracking of borrowed materials between libraries increases administrative workload and the risk of record-keeping errors.

A particularly complex issue is the clearance process for students upon graduation. Students must individually contact all libraries where they borrowed materials, often prolonging administrative procedures and causing frustration for both users and staff. This situation underscores the urgent need for the centralization and modernization of the library system.

The response to these challenges is the E-Library project—an ambitious and innovative initiative of the University of Banja Luka aimed at establishing a centralized, digital system for managing all library resources within the university community. Through the implementation of the E-Library, all faculty libraries will be connected to a single platform, enabling students and staff to easily search, borrow, and return books from any library within the University. The system will also provide centralized tracking of all borrowed materials in real time, reducing administrative costs and the risk of errors.

The project also envisions a simplified student clearance process, allowing students to complete their obligations in one library, with automatic access to their records across the entire system. In addition to the technical aspect, special emphasis is placed on training library staff and ensuring a stable IT infrastructure to support a smooth digital transition.

The E-Library is not just a technical project; it is a significant step toward preserving and enhancing the University's cultural heritage by improving access to and protection of valuable library collections. In the future, the system will continue to develop and adapt to the evolving needs of students, faculty, and researchers, reinforcing the University of Banja Luka's role as a modern, efficient, and accessible higher education institution.

KEYWORDS: *University of Banja Luka, faculty libraries, e-Library, digitization, centralized library system*

Digitalna zbirka i katalog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: aktualno stanje i perspektiva razvoja

Dina Mašina Delija, knjižničarska savjetnica

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

dinamasina@gmail.com

Indira Šamec Flaschar, viša knjižničarka

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Strossmayerova galerija starih majstora

isamecflaschar@hazu.hr

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (DiZbi.HAZU) platforma je pokrenuta 2008. godine. U međuvremenu je postala mnogo više od toga – danas predstavlja hibridnu knjižnicu nastalu objedinjavanjem Digitalne zbirke HAZU i svih postojećih Akademijinih knjižničnih kataloga na jedinstvenoj platformi Indigo. Zasad u izgradnji repozitorija sudjeluje dvadeset i jedna Akademijina jedinica, čime se korisnicima omogućuje pristup bogatim zbirkama i fondovima s različitim vrstama građe – od umjetničkih slika, razglednica, plakata, nacрта do knjiga, časopisa i novina, kao i Zbirci rarietne građe. U sustavu su provedene brojne transformacije i nadogradnje, a 2024. godine redizajnirano je korisničko sučelje. Knjižnica HAZU svoje je poslovanje kompletno preusmjerila u digitalno okruženje, budući da sustav podržava i vođenje inventarne knjige, reviziju, otpis, posudbu i drugo. Budući planovi uključuju dodavanje novih sadržaja, razvijanje dodatnih funkcionalnosti portala te neprestano unapređivanje postojećih.

KLJUČNE RIJEČI: DiZbi.HAZU, hibridna knjižnica, Indigo, nove funkcionalnosti, novo sučelje

Digital collection and catalogue of the Croatian Academy of Sciences and Arts: current state and future perspectives

The Digital Collection of the Croatian Academy of Sciences and Arts (DiZbi.HAZU) is a platform established in 2008. In the meantime, the Digital Collection has become much more than just a collection – today it is a hybrid library created by merging the Digital Collection of the Croatian Academy of Sciences and Arts and all existing Academy

library catalogues on a single Indigo platform. Currently, twenty-one Academy units are actively contributing to the development of a repository that provides users with easy access to their valuable collections and holdings with a diverse range of materials, from artistic paintings, postcards, posters, drawings to books, magazines and newspapers, as well as the Old and Rare Materials Collection. Numerous transformations and upgrades have been made to update the system, and in 2024 the user interface was redesigned. The HAZU Library has completely transferred its operations to the digital world, since the system also allows for inventory management, revision, write-offs, lending, etc. Future plans include adding new content, developing additional features for the portal, as well as constantly improving the existing ones.

KEYWORDS: DiZbi.HAZU, hybrid library, Indigo, new functionalities, new interface

Fizička i virtualna *Zbirka moliških Hrvata* u Knjižnici i Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

dr. sc. Zrinka Vitković, viša knjižničarka

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

zrinka@hazu.hr

Kao doprinos dosadašnjim znanjima o oblicima nabave, formiranju zasebnih zbirki, njihovu očuvanju i promidžbi u specijalnim knjižnicama, u izlaganju se donosi pregled zaprimanja, obrade, uvrštavanja u fond te predstavljanja javnosti *Zbirke moliških Hrvata* Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU). Građa pristigla donacijom obuhvaća knjige (rječnici, romani, zbirke pjesama, prijevodi književnih djela na moliškohrvatski jezik), časopise i CD-ROM-ove (zvučne knjige, audio CD-e) koji predstavljaju vrijedan doprinos očuvanju etnolingvističkog identiteta najstarije i najmanje iseljeničke skupine Hrvata u Europi, koji su zbog invazije Turaka prebjegli u 15. i 16. stoljeću, iz Podbiokovlja i Makarskog primorja u južni dio Italije, u pokrajinu Molise. Bit će predstavljena i virtualna *Zbirka moliških Hrvata*, dostupna u Digitalnoj zbirci HAZU – DiZbi (<https://dizbi.hazu.hr>) te izložba pod naslovom *Nemojte zabit naš lipi jezik: izložba knjiga, časopisa i radova iz Zbirke moliških Hrvata u fondu Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*.

KLJUČNE RIJEČI: Knjižnica HAZU, knjižnične zbirke, moliški Hrvati, specijalne knjižnice, virtualne zbirke

The physical and virtual Collection of Molise Croats in the Library and Digital collection of the Croatian Academy of Sciences and Arts

As a contribution to the existing knowledge about forms of acquisition, the formation of separate collections, their preservation, and promotion in special libraries, an overview of the acquisition, processing, inclusion in the collection, and presentation to the public of the Collection of Molise Croats from the fund of the Library of the CASA will be presented. The material received as a donation includes books (dictionaries, novels, poetry collections, translations of literary works into the Molise Croatian language), journals, and CD-ROMs (audio books, audio CDs), which represent a significant contribution to the preservation of the ethnolinguistic identity of the oldest and smallest migrated group of Croats in Europe that took refuge, due to the invasion of the Turks, in the 15th and 16th centuries from Podbiokovlje and the Makarska Riviera to the southern Italian province of Molise. A virtual Collection of Molise Croats, which is available in the Digital Collection of the CASA – DiZbi (<https://dizbi.hazu.hr>), as well as exhibition titled “Don’t forget our beautiful language: an exhibition of books, journals, and works from the Collection of Molise Croats in the Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts” will also be presented.

KEYWORDS: library collections, Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Molise Croats, special libraries, virtual collections

Iskustvo repozitorija Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u procesu CoreTrustSeal certifikacije

Gordana Stubičan Ladešić, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Prirodoslovno-matematički fakultet

Fizički odsjek

gordana@phy.hr

CoreTrustSeal međunarodno je priznati certifikat koji potvrđuje pouzdanost, kvalitetu i dugoročnu održivost digitalnih repozitorija. Certifikacija se temelji na nizu standarda i kriterija kojima se ocjenjuje usklađenost repozitorija s najboljim praksama u

upravljanju digitalnim sadržajem – uključujući tehničku infrastrukturu, sigurnost, pristup korisnicima, organizacijsku održivost te politiku očuvanja i pristupa. Ključni dio procesa čini neovisna vanjska evaluacija koju provode stručnjaci iz područja digitalne pohrane i upravljanja podacima. Repozitorij Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF), koji djeluje u sklopu nacionalne infrastrukture Dabar, nalazi se u završnoj fazi postupka dobivanja CoreTrustSeal certifikata. Proces je započeo prepoznavanjem potrebe za formalnim potvrđivanjem kvalitete i održivosti repozitorija, osobito u kontekstu otvorene znanosti i sve većih zahtjeva za transparentnim, pouzdanim i dugoročno održivim pristupom znanstvenim podacima. U tom kontekstu, certifikat predstavlja važan iskorak u osiguravanju povjerenja korisnika, autora i institucija. Tijekom pripreme dokumentacije za certifikaciju tijesno smo surađivali s timom iz Sveučilišnog računskog centra (Srce), koji održava i razvija sustav Dabar. Ta je suradnja bila presudna za razumijevanje i ispunjavanje tehničkih i organizacijskih zahtjeva certifikacijskog procesa. Izrada dokumentacije uključivala je detaljnu analizu postojećih procedura i infrastrukture, njihovu prilagodbu certifikacijskim kriterijima te izradu novih dokumenata i politika ondje gdje je to bilo potrebno. U ovom izlaganju predstaviti ćemo konkretna iskustva iz procesa certifikacije, s posebnim naglaskom na izazove u tumačenju i primjeni pojedinih zahtjeva standarda, važnost suradnje između knjižničarskog i tehničkog osoblja te lekcije koje mogu koristiti drugim repozitorijima u sustavu Dabar koji planiraju započeti vlastiti certifikacijski proces. Repozitorij PMF-a može poslužiti kao primjer kako se, uz jasan cilj, dobru koordinaciju i stručnu podršku, može uspješno provesti zahtjevan, ali izrazito vrijedan certifikacijski postupak.

KLJUČNE RIJEČI: certifikacija, CoreTrustSeal, Dabar, digitalni repozitorij, upravljanje podacima

Experience of the Faculty of Science Repository in the CoreTrustSeal Certification Process

CoreTrustSeal is an internationally recognized certification that confirms the reliability, quality, and long-term sustainability of digital repositories. The certification is based on a set of standards and criteria that assess the repository's compliance with best practices in digital content management, including technical infrastructure, security, user access, organizational sustainability, and preservation policies. A key component of the process is the independent external evaluation conducted by experts in the field of digital preservation and data stewardship. The repository of the Faculty of Science (PMF), operating within the national Dabar infrastructure, is currently in the final phase of obtaining CoreTrustSeal certification. The process began with the recognition of the need to formally validate the quality and sustainability of the repository, particularly in the context of open science and increasing demands

for transparent, reliable, and long-term access to research data. In this context, the certification represents an important step toward ensuring trust among users, authors, and institutions. During the preparation of the certification documentation, we closely collaborated with the team from the University Computing Centre (Srce), which develops and maintains the Dabar system. This collaboration was essential for understanding and meeting both the technical and organizational requirements of the certification process. The documentation work included a thorough analysis of existing procedures and infrastructure, their alignment with certification criteria, and the development of new documents and policies where necessary. This presentation will share specific experiences from the certification process, with a focus on challenges related to interpreting and applying certain standard requirements, the importance of collaboration between librarians and technical staff, and lessons learned that could benefit other repositories within the Dabar system considering certification. The PMF repository can serve as a model of how, with a clear goal, strong coordination, and professional support, a demanding but highly valuable certification process can be successfully completed.

KEYWORDS: certification, CoreTrustSeal, Dabar, data management, digital repository

Rezultati dvadesetogodišnje digitalizacije hrvatske periodike i izazovi izgradnje infrastrukture

dr. sc. Sofija Klarin Zadravec, knjižničarska savjetnica

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
sklarin@nsk.hr*

Karolina Holub, knjižničarska savjetnica

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
kholub@nsk.hr*

Matilda Justinić, viša knjižničarka

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mjustinic@nsk.hr*

Hrvatske knjižnice već gotovo dva desetljeća ulažu u digitalizaciju starih novina i časopisa s ciljem zaštite izvornika i druge ugrožene knjižnične građe te osiguravanja kvalitetne usluge korištenja hrvatske periodike u digitalnom okruženju. Programi digitalizacije

periodike usmjereni su ponajprije na novine objavljene u 19. stoljeću, uz tek tek manje iskorake prema suvremenijoj građi, koji zahtijevaju jasno definiranje dostupnosti digitalnih preslika s nositeljima prava. Rezultati dosadašnjeg rada knjižnica na izgradnji digitalnih zbirki periodike bit će predstavljeni kroz pregled najznačajnijih projekata, prikaz dostupnih digitalnih zbirki te analizu izazova koji obuhvaćaju model digitalizacije, razvoj infrastrukture, organizaciju podataka, interoperabilnost, dostupnost i trajnu pohranu rezultata digitalizacije. U izlaganju će se prikazati program digitalizacije starije periodike Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (2004. – 2024.), koji se provodi kroz redovne programe digitalizacije građe NSK i uz dodatnu financijsku potporu Ministarstva kulture i medija (2024. – 2025.). Također će se istaknuti mogućnosti koje donosi nedavno usvojeni Plan digitalizacije građe javnih knjižnica (NSK), osobito u kontekstu boljeg planiranja i koordinacije starije periodike.

KLJUČNE RIJEČI: digitalizacija, hrvatska periodika, Plan digitalizacije građe u javnim knjižnicama

Results of Twenty Years of Digitization of Croatian Periodicals and Challenges in Infrastructure Development

For the past two decades, Croatian libraries have been digitizing historical newspapers and journals with the dual aim of preserving highly endangered library collections and providing access to Croatian periodicals in a digital environment. These digitization initiatives have primarily focused on 19th-century newspapers, although some progress has also been made with more recent titles, which require negotiations with rights holders. This presentation will provide an overview of the most significant projects and available digital collections, as well as the main challenges in the digitization process. These include the digitization model, infrastructure development, data organization, interoperability, and the accessibility and long-term preservation of digital content. Special attention will be given to the digitization program for older periodicals conducted by the National and University Library in Zagreb (NSK) from 2004 to 2024, carried out through regular digitization programs and additionally supported by the Ministry of Culture and Media in the period 2024–2025. The presentation will also highlight the opportunities introduced by the recently adopted Digitization plan for Croatian libraries (NSK), particularly in terms of improved planning and coordination of digitization efforts for older periodicals.

KEYWORDS: digitization, Croatian periodicals, Digitization plan for Croatian libraries

Službene publikacije u visokoškolskim, znanstvenim, sveučilišnim i specijalnim knjižnicama

Ivana Kežić Pucketić, knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

ivana.kezic@nsk.hr

dr. sc. Anita Katulić, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

akatulic@nsk.hr

dr. sc. Tatijana Petrić, knjižničarska savjetnica, znanstvena suradnica

Sveučilište u Zagrebu

Središnji ured za koordinaciju knjižnica Sveučilišta u Zagrebu

tpetric@unizg.hr

Službene publikacije, kao vjerodostojni izvori informacija koje izdaju tijela javne vlasti i međunarodne organizacije, od iznimne su važnosti za znanstveni i stručni rad. Unatoč tomu, u visokoškolskim, znanstvenim, sveučilišnim i specijalnim knjižnicama one su često nedovoljno vidljive i nedovoljno korištene. Istraživanje prikazano u ovom izlaganju analizira stavove knjižničara o ulozi službenih publikacija, izazovima njihove integracije u knjižnične usluge te mogućnosti za njihovu veću dostupnost i prepoznatljivost među korisnicima. Cilj je ponuditi preporuke za unapređenje prakse i jačanje njihove uloge u akademskoj zajednici.

KLJUČNE RIJEČI: akademska zajednica, dostupnost informacija, knjižnice, knjižničarska praksa, službene publikacije

Official Publications in Academic, Scientific, University and Special Libraries

Official publications are credible information sources issued by public authorities and international organizations. They play a vital role in education, research, and professional practice, yet remain underutilized in academic and scientific libraries.

This presentation explores librarians' perceptions, the availability and accessibility of these resources, and their integration into library services. The research aims to identify challenges and propose recommendations to enhance their visibility, improve access, and reinforce their value within the academic community.

KEYWORDS: academic community, information access, libraries, library practice, official publications

Umjetna inteligencija u službi knjižničara: identifikacija, klasifikacija i katalogizacija građe na drugim jezicima i pismima

Irena Gašparović, viša knjižničarka

Državni arhiv u Sisku

irenagasparovickoko@gmail.com

U radu se prikazuje mogućnost korištenja umjetne inteligencije (UI), koja se temelji na GPT jezičnom modelu, u procesima identifikacije, klasifikacije i katalogizacije knjižnične građe na drugim jezicima i pismima, s posebnim naglaskom na goticu, ćirilicu i druga pisma koja nisu u svakodnevnoj uporabi. Takva građa često predstavlja izazov zbog vremena potrebnog za učenje novih pisama i jezika, osobito u kontekstu ograničenih kadrovskih i vremenskih resursa specijalnih knjižnica. Primjenom alata temeljenih na UI moguće je automatski prepoznati jezik i pismo, generirati strojni prijevod, predložiti odgovarajuće UDK oznake te izraditi kataložni zapis. U izlaganju će biti prikazani konkretni primjeri iz prakse, uključujući i usporedbe točnosti između ljudske i strojno generirane obrade. Iako UI može pružiti značajnu podršku u obradi složene knjižnične građe, valja istaknuti da se takva analiza ne može provoditi smisleno bez stručnog znanja i kritičkog prosudbenog okvira knjižničara. Cilj je potaknuti raspravu o primjeni UI kao alata za podršku knjižničarima u radu sa zahtjevnom građom, uz naglasak na mogućnosti, ali i ograničenja takvog pristupa.

KLJUČNE RIJEČI: identifikacija građe, katalogizacija, klasifikacija, nelatinična pisma, UDK, umjetna inteligencija

Artificial Intelligence in the Service of Librarians: Identification, Transliteration, Classification, and Cataloguing of Materials in Other Languages and Scripts

This paper presents the potential use of artificial intelligence (AI), based on the GPT language model, in the processes of identifying, classifying, and cataloguing library materials in other languages and scripts, with a particular focus on Gothic, Cyrillic and other scripts not commonly used in Croatian libraries. Such materials often pose a challenge due to the time required to learn new scripts and languages, especially in the context of limited human and time resources in special libraries. By applying AI-based tools, it is possible to automatically recognize the language and script, generate machine translations, suggest appropriate UDC classifications, and create bibliographic records. The presentation will include concrete examples from practice, including comparisons of accuracy between human and machine-generated processing. While AI can offer valuable support in handling complex materials, it must be emphasized that such analysis cannot be carried out meaningfully without the expertise and critical judgment of a trained librarian. The aim is to encourage discussion on the use of AI as a support tool for librarians working with complex materials, highlighting both the possibilities and the limitations of such an approach.

KEYWORDS: *artificial intelligence, cataloguing, classification, material identification, non-Latin scripts, UDC*

Tematska cjelina:
POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

**Između očekivanja i kapaciteta: organizacijsko
restrukturiranje visokoškolskih knjižnica na primjeru
Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu**

Višnja Novosel, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

vnovosel@m.ffzg.hr

Jasmina Sočo, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

jsoco@m.ffzg.hr

Lana Zrnić, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

lzrnic@m.ffzg.hr

Izlaganje se bavi promjenama u organizaciji Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, istražujući načine kako ostati relevantan i učinkovit unatoč kadrovskim i financijskim ograničenjima. Digitalna transformacija, promjene u obrazovnim modelima te sve izraženija potreba za podrškom u razvoju informacijskih i digitalnih kompetencija utječu na redefiniranje uloge knjižnice u visokoškolskom obrazovanju. Takvi trendovi zahtijevaju nova znanja i vještine, što dovodi do potrebe za zapošljavanjem stručnjaka za podatkovnu znanost, digitalne resurse i informacijske tehnologije. Međutim, jedno od ključnih ograničenja kvalitetnog poslovanja jest nemogućnost otvaranja novih radnih mjesta. Unatoč sve većem opsegu posla i složenosti usluga, kadrovski kapaciteti ostaju ograničeni, što otežava provedbu promjena i održavanje kvalitete usluge. Knjižničari su sve češće primorani preuzimati uloge za koje nisu formalno educirani, dok sustav ne prati organizacijski razvoj.

KLJUČNE RIJEČI: kadrovska politika, organizacija poslova, visokoškolska knjižnica

Between Expectations and Capacity: Organizational Restructuring of Academic Libraries Faculty of Humanities and Social Sciences Library in Zagreb case

The presentation addresses current changes in the organization of the Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, exploring ways to remain relevant and efficient despite staffing and financial limitations. Digital transformation, changes in educational models, and the increasingly pronounced need for support in the development of information and digital competencies are influencing the redefinition of the library's role in higher education. Such trends require new knowledge and skills, leading to the need to employ specialists in data science, digital resources, and information technology. However, one of the key limitations to quality operations is the inability to create new job positions. Despite the growing workload and service complexity, staffing capacities remain limited, making it difficult to implement changes and maintain service quality. Librarians are increasingly forced to take on roles for which they have not been formally trained, while the system fails to support organizational development.

KEYWORDS: *academic library, human resources policies, library organisation*

Pregled stanja u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama na području matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice Rijeka: usklađenost s važećim standardima

Sanja Heberling Dragičević, viša knjižničarka

*Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica Rijeka
sanjahd@svkri.uniri.hr*

Standardom za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice (NN 81/2022) i Standardom za specijalne knjižnice (NN 103/2021) propisuju se uvjeti za osnivanje i obavljanje djelatnosti visokoškolskih, sveučilišnih, znanstvenih i specijalnih knjižnica te se utvrđuju smjernice za njihov razvoj i unaprjeđenje kvalitete knjižnične djelatnosti.

Knjižnice su dužne pridržavati se odredbi standarda za pojedinu vrstu knjižnica, a osnivači su obvezni osigurati uvjete za njihovo ostvarenje.

Sveučilišna knjižnica Rijeka matična je knjižnica za visokoškolske i specijalne knjižnice na području Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije. Kroz svoju Razvojno-matičnu službu, kao jednu od sveučilišnih matičnih razvojnih službi u Hrvatskoj, provodi stručne nadzore te utvrđuje postojanje minimalnih uvjeta potrebnih za osnivanje i djelovanje knjižnica. Također nadzire razinu usklađenosti njihova poslovanja s odredbama standarda, što je preduvjet za optimalan rad i kontinuirani razvoj.

Izlaganje donosi pregled stanja u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama na području matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice Rijeka, temeljen na nalazima stručnih nadzora te kontinuiranog praćenja rada i djelovanja knjižnica. Analiza obuhvaća pregled osiguranih uvjeta za rad prema relevantnim standardima i pripadajućim evaluacijskim listama, s posebnim naglaskom na temeljne i minimalne uvjete za osnivanje i djelovanje knjižnica. Uočene su razlike u stupnju usklađenosti među knjižnicama, pri čemu su prepoznati primjeri dobre prakse, ali i izazovi te područja koja zahtijevaju dodatna ulaganja i sustavnu podršku. Uloga Razvojno-matične službe ističe se kao ključna u poticanju knjižnica u osiguravanju minimalnih uvjeta za rad i razvoj, u skladu s važećim propisima i stvarnim mogućnostima ustanove.

KLJUČNE RIJEČI: knjižnični standardi, specijalne knjižnice, Sveučilišna knjižnica Rijeka, sveučilišna matična razvojna služba, visokoškolske knjižnice

Overview of the State of Academic and Special Libraries within the Competence Area of the University Library Rijeka: Compliance with Current Standards

The Standards for Higher Education, University and Scientific Libraries (Official Gazette 81/2022) and the Standards for Special Libraries (Official Gazette 103/2021) define the conditions for the establishment and operation of academic, university, scientific, and special libraries, and provide guidelines for their development and for the improvement of the quality of library services. Libraries are required to comply with the provisions of the applicable standard for their type, while their founding institutions are obliged to ensure the necessary conditions for such compliance.

The University Library Rijeka serves as the central library for academic and special libraries in the counties of Primorje-Gorski Kotar, Lika-Senj and Istria. Through its Central Service for Library Development, as one of Croatia's university library development services, it conducts professional supervision to determine whether minimum conditions for the establishment and functioning of libraries are met. It also monitors the degree of compliance of their operations with the standards, which is essential for optimal functioning and continuous development.

This presentation provides an overview of the state of academic and special libraries within the competence area of the University Library Rijeka, based on the findings of professional supervision and ongoing monitoring of library work and operations. The analysis includes an assessment of the conditions ensured for library work in accordance with relevant standards and their accompanying evaluation checklists, with particular emphasis on the basic and minimum conditions required for establishing and operating a library. The findings reveal differences in the level of compliance among libraries, highlighting both examples of good practice and challenges in areas requiring additional investment and systematic support. The role of the Central Service for Library Development is emphasized as key in encouraging libraries to ensure the minimum conditions for effective operation and development, in line with applicable regulations and the actual capacities of their institutions.

KEYWORDS: academic libraries, library standards, special libraries, university library development service, University Library Rijeka

Katalogizator 21. stoljeća: katalogizacija u doba umjetne inteligencije – prilike, izazovi i nove kompetencije

Lana Krišto Lončarić, knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Ikristoloncaric@nsk.hr

Digitalna transformacija i razvoj umjetne inteligencije dotiču sve sfere života te nisu zaobišli ni knjižnice. Umjetna inteligencija pronalazi primjenu u različitim područjima knjižničarstva, poput digitalizacije, pretraživanja informacija i pružanja usluga korisnicima, a diljem svijeta postoje i primjeri knjižnica koje istražuju mogućnosti njezine primjene u izradi metapodataka, katalogizaciji i klasifikaciji. Osim što knjižničarima može poslužiti kao koristan alat pri stvaranju metapodataka i izradi bibliografskih zapisa, umjetna inteligencija olakšava i upravljanje postojećim podacima, osobito velikim količinama podataka, te se može koristiti, primjerice, za ispravljanje zapisa i deduplikaciju. Na taj se način, automatizacijom dijela rutinskih poslova katalogizatora, povećava efikasnost radnog procesa, štedi vrijeme, a knjižničarski stručnjaci mogu se posvetiti složenijim zadacima. Kako bi se iskoristile mogućnosti koje donose nove tehnologije, poželjno je da se katalogizatori, kao i ostali knjižničari, kontinuirano

informiraju i educiraju te rade na razvoju svojih kompetencija. Cilj je izlaganja predstaviti trenutačne mogućnosti primjene umjetne inteligencije u katalogizaciji te izazove i ograničenja na koje je potrebno pripaziti. Kroz dosadašnje primjere projekata iz svijeta i postojećih alata pokazat će se u kojim je područjima katalogizacije moguće upotrijebiti umjetnu inteligenciju i koja su njezina trenutačna ograničenja. Za katalogizatore je ključno pitanje usklađenosti automatski generiranih metapodataka sa standardima. Neki od izazova uključuju i pitanja etike, a prilikom izrade metapodataka nužno je uzeti u obzir pristranost algoritama. Kako bi se alati umjetne inteligencije uspješno uklopili u radne procese knjižnica, nužno je da knjižničarski stručnjaci budu adekvatno informirani i osposobljeni za rad s njima. Stoga će se izlaganje baviti i pitanjima razvoja kompetencija katalogizatora, uključujući mogućnosti edukacije te znanja i vještine koje je potrebno razvijati kako bi bili što spremniji uvesti nove alate u svoj svakodnevni rad.

KLJUČNE RIJEČI: digitalna transformacija, katalogizacija, knjižničarske kompetencije, metapodaci, umjetna inteligencija

The 21st-century cataloger: cataloging in the age of artificial intelligence – opportunities, challenges, and new competencies

Digital transformation and the development of artificial intelligence (AI) affect all spheres of life and have not bypassed libraries. AI can be used in various areas of librarianship, such as digitization, information retrieval, and providing user services. Around the world, there are also examples of libraries exploring the possibilities of using AI for creating metadata, namely cataloging and classification. Besides serving as a useful tool for librarians in creating metadata and bibliographic records, AI also facilitates the management of existing data, especially large volumes of data, and can be used, for example, for correcting bibliographic records and deduplication. By automating part of the routine tasks of catalogers, work process efficiency increases, time is saved, and library professionals can focus on more complex tasks. To take advantage of the opportunities offered by new technologies, it is advisable that catalogers, as well as other librarians, stay informed, continuously educate themselves, and work on developing their competencies. The aim of this presentation is to introduce the current possibilities of AI application in cataloging, as well as its challenges and shortcomings. Through existing examples of projects worldwide and available tools, it will be shown in which areas of cataloging AI can be used and what the current limitations are. A key issue for catalogers is the compliance of automatically generated metadata with standards. Some challenges also include ethical questions, and when creating metadata, algorithmic bias must be taken into account. Insights from the

literature can help librarians determine what key issues to pay attention to. For AI tools to be successfully integrated into library workflows, it is essential that library professionals are adequately informed and trained to work with them. Therefore, the presentation will also address the development of catalogers' competencies, including educational opportunities and the knowledge and skills that need to be developed in order for them to be best prepared to introduce new tools into their daily work.

KEYWORDS: *artificial intelligence, cataloging, digital transformation, library competencies, metadata*

Programi Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara kao potpora razmjeni znanja i profesionalnom umrežavanju knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica

Antonija Filipeti, viša knjižničarka

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
afilipeti@nsk.hr*

dr. sc. Gordana Gašo, knjižničarska savjetnica

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
ggaso@nsk.hr*

Marta Kovač, knjižničarka

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mkovac@nsk.hr*

U suvremenom knjižničarskom okruženju, obilježenom ubrzanim tehnološkim i društvenim promjenama, relacijske kompetencije i profesionalno umrežavanje postaju sve važniji. Knjižničari iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica, kao ključni akteri u podršci znanstvenoj i stručnoj zajednici, kroz programe trajnog stručnog usavršavanja usvajaju nova stručna znanja i vještine, ali se također oslanjaju na suradnju, razmjenu znanja i kolegijalnu podršku kako bi mogli učinkovito odgovoriti na sve složenije zahtjeve korisnika. Relacijska dimenzija stručnog usavršavanja u tom kontekstu ne služi isključivo individualnom profesionalnom razvoju, nego postaje važan alat za

osnaživanje profesionalnih odnosa, poticanje suradnje i oblikovanje zajedničkog znanja koje se gradi kroz dijalog među kolegama.

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj (CSSU) od 2002. godine aktivno razvija edukacijske formate koji omogućuju ne samo stjecanje stručnih kompetencija, nego i stvaranje prostora za umrežavanje i razmjenu iskustava. Kroz tečajeve u fizičkom prostoru, mrežne seminare i e-tečajeve CSSU godišnje okuplja u prosjeku više od 3000 knjižničara iz svih vrsta knjižnica, potičući time suradničku dinamiku i povezanost unutar stručne zajednice.

Cilj je ovoga istraživanja utvrditi mišljenja, stavove i iskustva knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica o programima trajne izobrazbe koje provodi CSSU, s posebnim naglaskom na relacijsku dimenziju – u smislu poticanja međusobnog povezivanja, razmjene stručnih iskustava i suradnje. Istraživanje će se provesti putem *online* upitnika, koji će biti poslan elektroničkom poštom knjižničarima iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica čiji su kontakti dostupni na Portalu matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. Svrha je istraživanja pružiti uvid u načine na koje CSSU doprinosi razvoju relacijskih praksi, profesionalnom umrežavanju i uzajamnoj podršci među knjižničarima. Poseban će se naglasak staviti na ispitivanje potreba knjižničara iz visokoškolskih i specijalnih knjižnica za edukacijama i posebnim formatima trajne izobrazbe koji potiču suradnju i jačanje relacijskih kompetencija. Na temelju rezultata predložit će se smjernice i preporuke za daljnje unapređenje sadržaja i formata edukacija u okviru CSSU-a.

KLJUČNE RIJEČI: Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj, profesionalna podrška, profesionalna suradnja, specijalne knjižnice, visokoškolske knjižnice

Programs of the Training Centre for Continuing Education of Librarians in Croatia (CSSU) as Support for Knowledge Exchange and Professional Networking among Academic and Special Librarians

In today's library environment, shaped by rapid technological and societal changes, relational competencies and professional networking are becoming increasingly important. Academic and special librarians, as key contributors to the support of scholarly and professional communities, gain new knowledge and skills through continuing education programs. At the same time, they rely on mutual collaboration, knowledge sharing, and collegial support to effectively respond to the growing complexity of user needs. In this context, the relational aspect of professional development serves not only individual growth but also functions as a vital mechanism for strengthening professional relationships, fostering collaboration, and cultivating shared knowledge through dialogue among peers.

Since 2002, the Training Centre for Continuing Education of Librarians in Croatia (CSSU) has been actively developing educational formats that not only support the acquisition of professional competencies but also foster opportunities for networking and the exchange of professional experiences. Through in-person courses, online seminars, and e-learning programs, CSSU brings together more than 3,000 librarians each year from all types of libraries, encouraging collaborative engagement and strengthening connections within the professional community.

The aim of this study is to explore the opinions, attitudes, and experiences of academic and special librarians regarding the continuing education programs provided by CSSU, with a particular emphasis on the relational dimension — in terms of fostering interconnection, exchange of professional experiences, and collaboration. The research will be conducted through an online questionnaire, distributed via email to academic and special librarians whose contact information is available on the Croatian Central Library Service Website. The purpose of this research is to provide insight into how CSSU contributes to the development of relational practices, professional networking, and mutual support among librarians. Special attention will be given to identifying the needs of academic and special librarians for training and educational formats that encourage collaboration and strengthen relational competencies. Based on the findings, guidelines and recommendations will be proposed for further improvement of the content and formats of CSSU's educational programs.

KEYWORDS: *academic libraries, professional collaboration, professional support, special libraries, Training Centre for Continuing Education of Librarians in the Republic of Croatia*

Obrazovna uloga visokoškolskih knjižničara u poučavanju o pogrešnim informacijama i dezinformacijama

doc. dr. sc. Denis Kos

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

dkos@ffzg.unizg.hr

Dijana Šobota

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

dijanasobota@gmail.com

prof. dr. sc. Sonja Špiranec

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

sspiran@ffzg.hr

Pogrešne informacije i dezinformacije u aktualnom sociopolitičkom kontekstu postale su jednim od temeljnih izazova suvremenog društva. Njihov je utjecaj vidljiv u demokratskim procesima, u novinskom izvještavanju, u obrazovanju, ali i drugim društvenim sustavima. U informacijskim znanostima, osobito u području knjižničarstva, prepoznata je uloga struke u suočavanju s izazovima koje pogrešne informacije i dezinformacije predstavljaju. Prilika za odgovor na te izazove očituje se u kontaktu knjižničara s korisnicima, osobito u poslanju informacijskih institucija da informacijski opismenjavaju zajednice kojima služe. Iako brojni izvori adresiraju to pitanje i pokazuju da stručna rasprava nije izostala, još uvijek ne postoje relevantna istraživanja o praksama i stavovima informacijskih stručnjaka koji se tom temom bave u stvarnim nastavnim kontekstima. Cilj je ove studije bio ispitati kako visokoškolski knjižničari u Hrvatskoj percipiraju i ostvaruju svoju obrazovnu ulogu u poučavanju o pogrešnim informacijama i dezinformacijama, s naglaskom na aktivnosti informacijskog opismenjavanja. Istraživanje je provedeno u sklopu međunarodnog projekta koji koordiniraju istraživačice Laura Saunders (SAD) i Joumana Boustany (Francuska). Hrvatski je tim bio odgovoran za provođenje nacionalne studije koristeći upitnik koji je razvio međunarodni konzorcij projekta. Upitnik je sadržavao pitanja zatvorenog i otvorenog tipa, usmjerena na nastavne prakse knjižničara, pristupe temama pogrešnih informacija i dezinformacija te na suradnju s nastavnim osobljem. Podaci su prikupljeni anonimno, uz privolu ispitanika, od ožujka do travnja 2024. godine, a u istraživanju je sudjelovalo 93 visokoškolskih knjižničara. Rezultati pokazuju da većina visokoškolskih knjižničara u Hrvatskoj sudjeluje u nekom obliku informacijskog opismenjavanja, dok tek trećina u svojoj nastavi obrađuje teme pogrešnih informacija i dezinformacija. Takvi se sadržaji rijetko izvode kao samostalni kolegij ili modul, češće su integrirani u druge predmete ili povremeno uključeni u pojedine lekcije i projekte. Pokazalo se da je zabrinutost knjižničara zbog utjecaja dezinformacija u različitim kontekstima – vijestima, društvenim mrežama i znanstvenim publikacijama – međusobno povezana: ispitanici koji su zabrinuti zbog utjecaja dezinformacija u jednom kontekstu, najčešće su zabrinuti i u ostalima. Rezultati upućuju na postojanje osnovnih obrazovnih praksi, ali i nejasnu artikulaciju obrazovne uloge visokoškolskih knjižničara. Ova je studija popunila prazninu u znanstvenoj literaturi pružanjem empirijskih podataka o tome kako visokoškolski knjižničari u Hrvatskoj doživljavaju i ostvaruju svoju obrazovnu ulogu u kontekstu borbe protiv dezinformacija. Iako se u širem akademskom diskursu već promiče uloga knjižničara kao obrazovnih partnera u suzbijanju društvenih rizika, pokazalo se da u Hrvatskoj ta uloga još nije u potpunosti institucionalizirana. Dobiveni rezultati mogu poslužiti u oblikovanju kompetencijskih matrica, strategija stručnog usavršavanja i razvoja studijskih programa, kao i u planiranju obrazovnih inicijativa u visokoškolskim knjižnicama. Usporedba s međunarodnim nalazima otvara mogućnosti

za daljnja bilateralna i regionalna istraživanja, osobito u kontekstu obrazovnih sustava s usporedivim pedagoškim tradicijama.

KLJUČNE RIJEČI: dezinformacije, informacijska pismenost, obrazovna uloga, pogrešne informacije, visokoškolski knjižničari

Educational role of academic librarians in teaching about misinformation and disinformation

Misinformation and disinformation have become one of the central challenges in the current socio-political context. Their impact is visible in democratic processes, news reporting, education, and other social systems. Within information sciences, and particularly in the field of librarianship, the role of the profession in addressing the challenges posed by misinformation and disinformation has been recognized. An opportunity to respond to these challenges is seen in the interaction between librarians and users, especially through the mission of information institutions to promote information literacy within the communities they serve. Although numerous sources addressing the issue can be found and the professional debate is ongoing, there is still a lack of relevant research on the practices and perspectives of information professionals who deal with these topics in real instructional settings. The aim of this study was to examine how academic librarians in Croatia perceive and enact their educational role in teaching about misinformation and disinformation, with a focus on information literacy activities. The research was conducted as part of an international project coordinated by researchers Laura Saunders (USA) and Joumana Boustany (France). The Croatian team was responsible for conducting the national study using a questionnaire developed by the project's international consortium. The questionnaire included both closed- and open-ended questions, focused on librarians' teaching practices, their approach to misinformation and disinformation topics, and collaboration with academic staff. Data were collected anonymously, with participants' consent. The study was conducted between March and April 2024, and 93 academic librarians participated. The study showed that academic librarians in Croatia participate in some form of information literacy instruction, while only about one-third address misinformation and disinformation topics in their teaching. Such content is rarely delivered as a standalone course or module, and is more commonly integrated into other subjects or occasionally included in individual lessons or projects. The results indicate that the importance librarians assign to the impact of disinformation across different contexts—news media, social media, and scholarly publications—is interrelated. Respondents who expressed concern about disinformation in one context were usually also concerned in others. The results point to the existence of basic educational practices, but also to a vague articulation of the educational role of academic librarians. This study addressed a gap in the scholarly literature by providing empirical data on how academic librarians in Croatia perceive and enact their educational

role in the context of combating disinformation. Although the wider academic discourse already promotes the role of librarians as educational partners in mitigating societal risks, this role has not yet been fully institutionalized in Croatia. The findings may contribute to the development of competency frameworks, future professional development strategies, curriculum design, and the planning of educational initiatives in academic libraries. The comparison with international findings has also opened up opportunities for further bilateral or regional studies, particularly in the context of educational systems with comparable pedagogical traditions.

KEYWORDS: academic librarians, disinformation, educational role, information literacy, misinformation

CroRIS i knjižničari: sinergija stručnosti i tehnologije

Helena Šarić

Institut Ruđer Bošković

hsaric@irb.hr

dr. sc. Aleksandra Pikić Jugović, knjižničarska savjetnica,
znanstvena suradnica

Institut Ruđer Bošković

apikicj@irb.hr

Informacijski sustav znanosti Republike Hrvatske (CroRIS) čini nacionalnu infrastrukturu koja objedinjuje i strukturira podatke o znanstvenoj i umjetničkoj djelatnosti. Kao integrirani sustav, omogućuje prikupljanje i upravljanje relevantnim podacima za znanost i istraživanja. Knjižničari su od samog početka uključeni u razvoj, organizaciju i održavanje CroRIS-a, sudjelujući u unosu, provjeri, validaciji i ažuriranju podataka. Njihova stručnost u radu s metapodacima, primjeni relevantnih standarda te razumijevanju potreba korisnika ključna je za kvalitetu sustava. Kroz savjetovanje i edukaciju knjižničari aktivno pomažu korisnicima pri unosu podataka, različitim vrednovanjima te tumačenju i razumijevanju novih funkcionalnosti. Na takav način knjižničari djeluju kao informacijski stručnjaci koji podupiru svoje ustanove i njihove zaposlenike u upravljanju podacima i osiguravaju vidljivost znanstvene produkcije, postajući ključni dionici otvorene i povezane znanstvene zajednice.

KLJUČNE RIJEČI: CroRIS, informacijski sustavi, istraživačka infrastruktura, knjižničari

CroRIS and Librarians: Synergy between Expertise and Technology

Croatian Science Information System (CroRIS) is a national infrastructure that integrates and organizes data on scientific and artistic activity. As an integrated system, it enables the acquisition and management of data relevant for research. From the outset, librarians have been involved in the development, organization and maintenance of CroRIS, participating in data entry, editing and verification processes. Their expertise in working with metadata, applying relevant standards and understanding users' needs is essential for assuring the quality of the system. Through advising and training, they actively assist users with data entry, evaluation, accreditation, as well as interpretation and understanding of new functionalities. Increasingly, librarians act as information professionals assisting researchers in data management and ensuring the visibility of scientific output, becoming key stakeholders in an open and connected scientific community.

KEYWORDS: CroRIS, information systems, librarians, research infrastructure

Je li nazivlje u području visokoškolskih i specijalnih knjižnica sasvim usklađeno?

dr. sc. Sanja Brbora, viša knjižničarka

Sveučilište u Splitu

Sveučilišna knjižnica u Splitu

sbrbora@svkst.hr

Nazivlje nastaje normiranjem u pojmovnom sustavu određenoga područja kako bi se osigurala jednoznačnost nužna za uspješnu komunikaciju. Uspostava nazivlja počiva na hijerarhijskim odnosima među pojmovima, a uređeni pojmovni sustav preduvjet je usustavljanju nazivlja. Teži se usklađenom nazivlju, odnosno usklađenosti s pojmovnim sustavom i standardnojezičnom normom.

U radu se razmatra segment hrvatskoga knjižničarskog nazivlja koji se odnosi na visokoškolske i specijalne knjižnice (ponajprije nazive vrsta i podvrsta knjižnica). Analiza se temelji na raznovrsnoj literaturi: stručnim/znanstvenim radovima, rječnicima, zakonima, pravilnicima i normama ISO-a i sličnim izvorima. Posebna je pozornost posvećena načinu

postanka naziva te okolnostima koje su dovele do višeznačnosti i komunikacijskog šuma (npr. sinonimna uporaba naziva *akademska* i *visokoškolska knjižnica*, pojmovno nejasan odnos sveučilišne knjižnice prema visokoškolskoj knjižnici i slično).

Temeljni je cilj rada upozoriti na posljedice terminoloških neusklađenosti i predložiti rješenja utemeljena na terminološkim načelima, kako bi se pridonijelo stabilnosti nazivlja i boljem razumijevanju.

KLJUČNE RIJEČI: knjižničarsko nazivlje, specijalne knjižnice, visokoškolske knjižnice, terminološka načelaj

Is the terminology in the field of academic and special libraries fully harmonized?

Terminology arises from the standardization within the conceptual system of a specific field in order to ensure unambiguity, essential for successful communication. The establishment of terminology is based on hierarchical relationships among concepts, and a well-structured conceptual system is a prerequisite for the systematization of terminology. The goal is harmonized terminology, that is alignment with the conceptual system and the standard language norm.

The paper examines a segment of Croatian library science terminology related to academic and special libraries (primarily on the terms of types and subtypes of libraries). The analysis is based on a variety of sources, including professional and scientific papers, dictionaries, laws, regulations, ISO standards, etc. Special attention is given to the formation of terms and to the circumstances that have led to ambiguity and communication noise.

The main goal of the paper is to highlight the consequences of terminological inconsistencies and to propose solutions based on terminological principles, with the aim of contributing to the stability of terminology and improved understanding.

KEYWORDS: *library terminology, special libraries, academic libraries, terminological principles*

Novi profesionalni horizonti: redefiniranje uloge visokoškolskog knjižničara u Sloveniji

Tomaž Ulčakar, knjižničarski savjetnik

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

tomaz.ulcakar@ef.uni-lj.si

Leja Borovnjak, viši knjižničar

Sveučilište u Ljubljani

Teološki fakultet

leja.borovnjak@teof.uni-lj.si

U Sloveniji visokoškolske knjižnice djeluju kao sastavni dio javnih visokoškolskih ustanova, najčešće fakulteta ili sveučilišta, i imaju ključnu ulogu u podršci obrazovanju, istraživanju i razvoju akademske zajednice. Ipak, unatoč složenosti zadataka i strateškom značaju unutar institucija, visokoškolski knjižničari dugo su bili administrativno i sustavno svrstani u platnu skupinu J kao samostalni stručni suradnici, pri čemu njihov doprinos nije bio primjereno prepoznat unutar slovenskoga javnog sektora. Ovaj rad donosi pregled ključnih slovenskih inicijativa za profesionalnu standardizaciju i redefiniranje uloge visokoškolskih knjižničara.

Među njima su posebno značajni: analiza radnih mjesta visokoškolskih knjižničara koju je 2022. provela Sekcija za visokoškolske knjižnice Slovenije, smjernice iz Nacionalne strategije razvoja pismenosti (2019.–2030.), dokumenti i statistike Nacionalne i sveučilišne knjižnice te reformski dijalog sa sindikatima, koji je rezultirao Aneksom Kolektivnom ugovoru za djelatnost odgoja i obrazovanja u 2024. godini. Rad identificira otvorena pitanja vezana uz sistematizaciju, prepoznavanje kompetencija i razvoj karijernih putova, te predlaže smjernice za održivo pozicioniranje profesije u 21. stoljeću. Analiza je pokazala da u Sloveniji ne postoji jasno definiran model radnih mjesta za visokoškolske knjižničare koji bi bio usklađen sa suvremenim stručnim standardima i kompetencijama.

U usporedbi s kolegama iz narodnih knjižnica i školskoga sektora, visokoškolski su knjižničari bili platno i organizacijski zapostavljeni. Prekretnica je nastupila 2024. godine, kada je u okviru dijaloga sa sindikatima i stručnim tijelima potpisan Aneks Kolektivnom ugovoru, kojim je prvi put omogućena formalizacija radnih mjesta specifičnih za visokoškolske knjižničare. Time su stvoreni temelji za karijerni razvoj, priznavanje dodatnih kompetencija i uključivanje knjižničara u strateške i obrazovne procese institucija. Posebno je važno što novi profesionalni okvir prepoznaje potrebu za interdisciplinarnošću i tehnološkom prilagodljivošću.

Uloga visokoškolskog knjižničara više nije ograničena na upravljanje zbirka, već sve više obuhvaća podršku znanstvenom izdavaštvu i otvorenoj znanosti, uključujući upravljanje repozitorijima i primjenu načela FAIR, informacijsko i digitalno opismenjavanje, bibliometriju i savjetovanje o znanstvenim metrikama, podršku razvoju akademskih kompetencija korisnika (npr. pisanje radova, citiranje, evaluacija izvora) te implementaciju i etičku primjenu umjetne inteligencije u visokoškolskom prostoru. Slovenski visokoškolski knjižničari sve se više profiliraju kao partneri u obrazovanju i istraživanju, s kompetencijama iz informacijskih znanosti, tehnologije, znanstvene komunikacije i kritičke evaluacije digitalnih alata. Očekuje se da će samostalno koristiti i savjetovati o naprednim AI alatima, uključujući generativne sustave (poput ChatGPT-a), alate za analizu teksta, pretraživanje i klasifikaciju podataka, te personalizirane obrazovne platforme. Na razmeđi institucionalnih očekivanja, tehnoloških promjena i potrebe za uključivanjem u oblikovanje znanstvene i pedagoške prakse, visokoškolski knjižničari u Sloveniji traže novi profesionalni identitet.

Taj proces zahtijeva sinergiju struke, zakonodavstva i institucionalnih politika, ali i jasno artikulirano zagovaranje iz samoga knjižničarskog sektora.

KLJUČNE RIJEČI: kompetencije, profesionalni razvoj, radna mjesta, Slovenija, visokoškolske knjižnice

New Professional Horizons: Redefining the Role of Academic Librarians in Slovenia

In Slovenia, academic libraries operate as integral parts of public higher education institutions, most commonly faculties or universities, and play a key role in supporting education, research, and the development of the academic community. However, despite the complexity of their tasks and their strategic importance within institutions, academic librarians have long been classified administratively and systematically within pay group J, as independent professional associates, with their contributions insufficiently recognized in the context of the Slovenian public sector.

This paper presents an overview of key Slovenian initiatives aimed at the professional standardization and redefinition of the role of academic librarians. Particularly noteworthy are: the 2022 job analysis of academic librarians conducted by the Section for Academic Libraries of Slovenia; guidelines from the National Literacy Development Strategy (2019–2030); documents and statistics from the National and University Library; and reform dialogue with trade unions that resulted in the Annex to the Collective Agreement for Education adopted in 2024. The paper identifies open issues related to job classification, recognition of competencies, and career development paths, and proposes guidelines for the sustainable positioning of the profession in the 21st century.

The analysis showed that there is no clearly defined model of job roles for academic librarians in Slovenia that aligns with modern professional standards and competencies. Compared to their counterparts in public libraries and the school sector, academic librarians have been organizationally and financially disadvantaged. A turning point came in 2024, when an Annex to the Collective Agreement was signed as part of negotiations with unions and professional bodies, enabling, for the first time, the formalization of job roles specific to academic librarians. This laid the groundwork for career development, recognition of advanced competencies, and the inclusion of librarians in institutions' strategic and educational processes.

Importantly, the new professional framework acknowledges the need for inter-disciplinarity and technological adaptability. The role of the academic librarian is no longer limited to collection management. It increasingly encompasses support for scholarly publishing and open science, including repository management and the application of FAIR principles; information and digital literacy in academic settings; bibliometrics and guidance on research metrics; support for developing users' academic skills (e.g., writing papers, citation, source evaluation); and the implementation and ethical use of artificial intelligence in higher education environments.

Academic librarians in Slovenia are increasingly establishing themselves as partners in education and research, equipped with knowledge in information science, technology, scholarly communication, and the critical evaluation of digital tools. They are expected to independently use and advise on advanced AI tools, including generative systems (such as ChatGPT), text analysis software, data search and classification tools, and personalized learning platforms.

At the intersection of institutional expectations, technological change, and the need to engage in shaping scholarly and pedagogical practices, academic librarians in Slovenia are seeking a new professional identity. This process requires synergy between the profession, legislation, and institutional policies, as well as clearly articulated advocacy from within the library sector itself.

KEYWORDS: *academic libraries, competencies, job positions, professional development, Slovenia*

Bibliometrijske analize kao alat za znanstvenu izvrsnost: iskustvo Centralne ekonomske knjižnice

Jure Brešar, knjižničar

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

jure.bresar@ef.uni-lj.si

Matic Bradač, knjižničar

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

matic.bradac@ef.uni-lj.si

Tomaž Ulčakar, knjižničarski savjetnik

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

tomaz.ulcakar@ef.uni-lj.si

Bibliometrijske analize postaju sve važniji alat u visokoškolskim knjižnicama za poticanje znanstvene izvrsnosti i strateški razvoj istraživačkih aktivnosti. Omogućuju uvid u znanstvenu produktivnost, citiranost, utjecaj publikacija te identificiranje ključnih autora i mreža suradnje unutar određenih znanstvenih područja. Ova studija prikazuje iskustvo Centralne ekonomske knjižnice Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani u razvoju i pružanju bibliometrijskih usluga istraživačima i instituciji, s naglaskom na ulogu knjižnice kao posrednika između bibliometrijskih alata i krajnjih korisnika.

U središtu istraživanja nalaze se percepcije istraživača o korisnosti bibliometrijskih pokazatelja poput h-indeksa, faktora utjecaja časopisa, broja citata i altimetrijskih pokazatelja. Naglasak je na njihovoj primjeni u kontekstu profesionalnog razvoja, akademskog napredovanja, evaluacije istraživačkih rezultata i institucionalnog vrednovanja. Analiza također ukazuje na izazove povezane s ograničenjima kvantitativnih pokazatelja, uključujući moguću pristranost izvora podataka, neravnomjernu pokrivenost znanstvenih područja te potrebu za kontekstualizacijom i kvalitativnim tumačenjem rezultata.

S obzirom na sve veću složenost znanstvenog okruženja i potrebu za učinkovitijim upravljanjem informacijama, istražuju se mogućnosti proširenja bibliometrijskih usluga uz primjenu naprednih tehnologija, osobito umjetne inteligencije (AI) i strojnog učenja. Ti alati omogućuju automatizirano prikupljanje i obradu velikih količina podataka, otkrivanje skrivenih obrazaca u citiranju i objavljivanju, prediktivnu analizu trendova, mapiranje mreža znanstvene suradnje te identifikaciju interdisciplinarnih poveznica.

Vizualizacijski alati dodatno poboljšavaju razumijevanje rezultata i olakšavaju donošenje strateških odluka.

U okviru studije provedeno je prikupljanje povratnih informacija istraživača putem anketnih upitnika i intervjuva, s ciljem procjene prednosti i područja za unaprjeđenje postojećih knjižničnih usluga. Poseban je naglasak stavljen na pristupačnost i razumljivost bibliometrijskih alata, njihovu integraciju u svakodnevni istraživački rad, relevantnost pruženih podataka te spremnost knjižnice na pružanje podrške u interpretaciji rezultata.

Knjižnica posljednjih godina nudi usluge i u području otvorene znanosti, pri čemu se bibliometrijskim metodama procjenjuje usklađenost znanstvenoistraživačkog rada s načelima otvorene znanosti. Među istraživačima je također provedena anketa koja je poslužila kao temelj za planiranje budućih aktivnosti knjižnice.

Rezultati istraživanja upućuju na potrebu za sustavnom edukacijom korisnika o mogućnostima i ograničenjima bibliometrije, kao i na važnost uloge knjižnice u pružanju kontekstualiziranih i prilagođenih izvještaja. Knjižnice sve više djeluju kao partneri u izradi istraživačkih strategija, pripremi za akreditacije te u procesima međunarodnog rangiranja institucija.

Na temelju dobivenih uvida, studija predlaže niz preporuka za visokoškolske knjižnice: proširenje usluga za istraživače u području otvorene znanosti i otvorenih podataka; proširenje spektra bibliometrijskih analiza s naglaskom na mapiranje suradnji i identifikaciju tematskih niša; jačanje komunikacije i suradnje s istraživačima radi usklađivanja usluga s njihovim stvarnim potrebama; uvođenje AI alata za bržu, točniju i kontekstualno bogatiju analizu podataka u stvarnom vremenu.

Integracijom naprednih bibliometrijskih analiza i suvremenih tehnologija, visokoškolske knjižnice mogu dodatno učvrstiti svoju ulogu strateškog partnera u znanstvenom sustavu, pridonoseći unaprjeđenju znanstvene izvrsnosti i jačanju institucionalne prepoznatljivosti u sve konkurentnijem istraživačkom okruženju.

KLJUČNE RIJEČI: bibliometrija, otvorena znanost, visokoškolske knjižnice, umjetna inteligencija, znanstvena izvrsnost

Bibliometric Analyses as a Tool for Scientific Excellence: The Experience of the Central Economics Library

Bibliometric analyses are becoming an increasingly important tool in academic libraries for promoting scientific excellence and supporting the strategic development of research activities. They provide insights into scientific productivity, citation impact, the influence of individual publications, and help identify key authors and collaboration networks within specific scientific fields. This study presents the experience of the Central Economics Library of the School of Economics and Business, University of Ljubljana, in developing

and delivering bibliometric services to researchers and the institution, with a focus on the library's role as an intermediary between bibliometric tools and end users.

At the core of the research are researchers' perceptions of the usefulness of bibliometric indicators such as the h-index, journal impact factor, citation counts, and altmetric measures. Emphasis is placed on their application in the context of professional development, academic advancement, research evaluation, and institutional assessment. The analysis also highlights challenges related to the limitations of quantitative indicators, including potential data source bias, uneven coverage across disciplines, and the need for contextualization and qualitative interpretation of results.

Given the increasing complexity of the research environment and the need for efficient information management, the study explores opportunities to expand bibliometric services through advanced technologies, particularly artificial intelligence (AI) and machine learning. These tools enable automated data collection and processing, detection of hidden patterns in publishing and citation practices, predictive trend analysis, mapping of collaboration networks, and identification of interdisciplinary connections. Visualization tools further enhance users' understanding of results and support strategic decision-making.

The study includes the collection of feedback from researchers via surveys and interviews, aimed at evaluating the strengths and areas for improvement of existing library services. Special attention is given to the accessibility and clarity of bibliometric tools, their integration into daily research workflows, the relevance of provided data, and the library's readiness to support data interpretation.

In recent years, the library has also expanded its services to include support for open science, using bibliometric methods to assess research practices aligned with open science principles. A researcher survey was conducted as a basis for planning future library activities.

The results indicate a need for systematic user education on the possibilities and limitations of bibliometrics and underscore the library's important role in delivering contextualized and tailored reports. Academic libraries are increasingly acting as partners in research strategy development, accreditation preparation, and institutional rankings.

Based on the findings, the study proposes several recommendations for academic libraries: expanding services for researchers in the areas of open science and open data; broadening the scope of bibliometric analyses with a focus on collaboration mapping and thematic niche identification; strengthening communication and collaboration with researchers to align services with their actual needs; introducing AI-based tools for faster, more accurate, and context-rich real-time data analysis.

By integrating advanced bibliometric analyses and modern technologies, academic libraries can further strengthen their role as strategic partners in the research ecosystem, contributing to scientific excellence and institutional visibility in an increasingly competitive academic environment.

KEYWORDS: *academic libraries, AI, bibliometrics, scientific excellence, Open science*

Tematska cjelilna: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA

Pronađi, prepoznaj, poveži: uloga normativne baze podataka u knjižničnim informacijskim sustavima

Ana Knežević Cerovski, viša knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
acerovski@nsk.hr

Petra Pancirov, viša knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
ppancirov@nsk.hr

Normativne baze podataka zauzimaju ključno mjesto u suvremenim knjižničnim informacijskim sustavima jer osiguravaju standardizirano opisivanje entiteta – osobnih i obiteljskih imena, imena korporativnih tijela i korporativnih sastanaka, jedinstvenih stvarnih naslova te predmetnih oznaka. Ove su baze, prema svojim karakteristikama, dinamične i promjenjive, jer podrazumijevaju dodavanje novih i ispravljanje postojećih normativnih zapisa. Ujedno sadržavaju pouzdane, razumljive i točne podatke potrebne za jedinstvenu identifikaciju entiteta, što je nužan preduvjet za njihovo učinkovito povezivanje s bibliografskim zapisima i ostvarivanje normativnog nadzora. Kroz prikaz razvoja i upravljanja Normativnom bazom Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, izlaganje pokazuje kako normativni zapisi izrađeni prema pravilima i u formatu MARC 21/A čine temelj za kvalitetnu obradu knjižnične građe. Izlaganje otvara pitanja suvremenih izazova poput problema usvojenih i varijantnih oblika imena, pseudonima te pitanje korištenja kontroliranih rječnika pri opisu navedenih entiteta. Kroz pregled trenutačne prakse i smjernica, opisana je važnost normativnih baza kao alata koji postaje ključni čimbenik u osiguravanju povezanosti knjižničnih podataka. Poseban se naglasak stavlja na međunarodne identifikatore, poput VIAF i ISNI identifikatora, koji se koriste u normativnim bazama podataka, a koji omogućuju pouzdano povezivanje zapisa u globalnom kontekstu i doprinose otvorenosti podataka.

KLJUČNE RIJEČI: identifikatori, knjižnični informacijski sustav, kontrolirani rječnici, normativne baze podataka, normativni nadzor

Find, Identify, Connect: The Role of Authority Database in Library Information Systems

Authority databases occupy a central place in modern library information systems, as they ensure the standardized description of entities such as personal and family names, corporate bodies and corporate meetings, uniform titles, and subject headings. By their nature, they are dynamic and continually evolving, as they involve the addition of new authority records and the correction of existing ones. At the same time, they contain reliable, understandable, and accurate data necessary for the unique identification of entities, which is a prerequisite for effectively linking them with bibliographic records and for achieving authority control. This presentation outlines the development and management of the Authority Database of the National and University Library in Zagreb, demonstrating how authority records, created according to cataloguing rules and in MARC 21 Format for Authority Data, serve as the foundation for high-quality cataloguing. The presentation addresses contemporary challenges, including the handling of adopted and variant name forms, pseudonyms, and the use of controlled vocabularies in describing such entities. "By reviewing" current practices and guidelines, the presentation highlights the vital role of authority databases in ensuring the connectivity of library data. Special emphasis is placed on international identifiers, such as VIAF and ISNI, which are used in these databases" to enable reliable record linking in a global context and to contribute to data openness.

KEYWORDS: authority control, authority databases, controlled vocabularies, identifiers, library information system

„Zeleni“ otvoreni pristup: prilika koju olako propuštamo

Iva Melinščak Zlodi, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

imelinsc@ffzg.hr

Prvi institucijski repozitoriji u hrvatskim ustanovama u sustavu znanosti i visokog obrazovanja uspostavljeni su još 2006. godine, a od 2015. godine aktivno djeluje i

kontinuirano se razvija sustav otvorenih repozitorija Dabar, koji svim ustanovama i njihovim knjižnicama omogućuje jednostavno uspostavljanje i održavanje vlastitih institucijskih ili tematskih repozitorija. Time je ispunjen osnovni infrastrukturni uvjet koji autorima i znanstvenicima omogućuje da svoje radove i ostale rezultate istraživačkog rada samoarhiviraju i učine otvoreno dostupnima.

S obzirom na okolnosti u kojima hrvatski znanstvenici stvaraju i objavljuju, očekivalo bi se da će im mogućnost ostvarivanja "zelenog" otvorenog pristupa, putem samoarhiviranja u repozitorijima, u posljednjih deset godina biti privlačnija i šire prihvaćena. Infrastruktura je dostupna, a u brojnim knjižnicama osigurana je i stručna podrška. Većina međunarodnih časopisa dozvoljava pohranu tzv. postprint verzije radova u institucijskim repozitorijima, dok su mogućnosti financiranja „zlatnog“ (plaćenog) otvorenog pristupa iznimno ograničene i mnogima nedostupne. Tomu treba pridodati i činjenicu da su radovi pohranjeni u repozitorijima iznimno vidljivi i dobro indeksirani u tražilicama otvorenog pristupa, široko korištenim tražilicama poput Google Znalca, ali i tradicionalnim citatnim bazama poput Scopusa ili Web of Science.

Unatoč svemu navedenome, udio radova koje su autori učinili otvorenima putem samoarhiviranja u repozitorijima još je uvijek daleko od zadovoljavajućeg. Razlozi za to su višestruki: od nedostatne osviještenosti o prednostima dostupnosti radova u repozitorijima, nepoznavanja pravnog okvira i autorskih prava, izostanka obveze pohrane od strane financijera istraživanja ili matičnih ustanova, pa sve do donedavno slabih i rijetkih poticaja u obliku jasno artikuliranih politika otvorene znanosti i otvorenog pristupa.

Tema „zelenog“ otvorenog pristupa i vraćanje fokusa na važnost repozitorija kao ključne infrastrukture za otvorenu znanost sve su zastupljeniji i na europskoj razini, aktualizirani između ostalog i pojavljivanjem politika i strategija zadržavanja autorskog prava (eng. *Rights Retention*) i prava sekundarne objave (eng. *Secondary Publication Rights*).

Uz prikaz trenutačnog stanja, problema i izazova, u izlaganju će se predstaviti i aktivnosti i mjere kojima knjižnice i knjižničari mogu pridonijeti stvaranju snažnijih poticaja za „zeleni“ otvoreni pristup – na razini politika, financijskih instrumenata i institucionalnih praksi – te osigurati podršku, edukaciju i osvještavanje korisnika, kao i daljnji razvoj infrastrukture koja će samoarhiviranje učiniti jednostavnijim, privlačnijim i bolje integriranim u svakodnevne prakse znanstvenika.

KLJUČNE RIJEČI: autorsko pravo, otvorena znanost, repozitoriji, samo-arhiviranje, „zeleni“ otvoreni pristup

Green Open Access: an opportunity we are letting slip away

The first institutional repositories at Croatian research and higher education institutions were established as early as 2006, and since 2015 the national repository infrastructure

Dabar has been actively maintained and continuously developed. It provides all institutions (and their libraries) with a simple means to establish and maintain their own institutional or thematic repositories. This has ensured a basic infrastructural requirement that enables researchers to self-archive their scientific publications and other research outputs and make them openly accessible.

Given the conditions under which Croatian researchers work and publish, one might expect that the option of green open access, through self-archiving in repositories, would have become significantly more attractive and widely adopted over the past decade. The infrastructure is in place, and many libraries provide professional support. Most international journals allow the deposit of postprint versions of articles in institutional repositories, while opportunities to fund gold (paid) open access are extremely limited and largely inaccessible to most researchers. In addition, repository-deposited papers are highly visible and well-indexed in search engines (such as Google Scholar), as well as in traditional citation indexes like Scopus and Web of Science.

Nevertheless, the proportion of papers made openly accessible via self-archiving remains far from satisfactory. The reasons for this are multiple: from a lack of awareness about the advantages of repository-based access, to limited understanding of the legal framework and authors' rights, the absence of deposit mandates from research funders or employing institutions, and, until recently, weak or infrequent incentives in the form of well-articulated open science and open access policies.

The issue of green open access and the renewed emphasis on repositories as key infrastructure for open science are becoming increasingly prominent at the European level as well, highlighted in part by the emergence of rights retention strategies and secondary publication rights.

In addition to outlining the current state of affairs, key problems and challenges, the presentation will also showcase a range of activities and measures through which libraries and librarians can contribute to creating stronger incentives for green open access, whether through policies or financial instruments, within their own institutions or more broadly, by providing support, offering training and awareness-raising, and further developing infrastructure that makes self-archiving simpler, more appealing, and better integrated into researchers' everyday workflows.

KEYWORDS: *copyright, green open access, open science, repositories, self-archiving*

Prva Zimska škola otvorene znanosti na Institutu Ruđer Bošković

Lorena Palameta, knjižničarka

Institut Ruđer Bošković

lpalamet@irb.hr

Prva Zimska škola otvorene znanosti održana je na Institutu Ruđer Bošković (IRB) od 10. do 14. veljače 2025. godine. Provedena je kao pilot-aktivnost projekta PATTERN, financiranog kroz program Obzor Europa, koji je usmjeren na razvoj i testiranje edukacijskih modula iz otvorene i odgovorne znanosti. Tijekom škole moduli su testirani u hrvatskom kontekstu, čime je IRB pridonio razvoju nacionalnih i europskih kapaciteta za otvorenu znanost. Cilj Zimske škole bio je unaprijediti znanja i vještine istraživača iz područja otvorenog pristupa, upravljanja istraživačkim podacima i znanstvene komunikacije. Održavanje prve Zimske škole otvorene znanosti na IRB-u predstavlja važan korak u podizanju svijesti i jačanju kompetencija istraživača za rad u skladu s načelima otvorene znanosti – ne samo na razini IRB-a, nego i na nacionalnoj razini. Materijali razvijeni za potrebe škole bit će podijeljeni pod otvorenim licencijama cijeloj akademskoj i istraživačkoj zajednici, čime će se omogućiti održavanje sličnih edukativnih radionica diljem Republike Hrvatske.

KLJUČNE RIJEČI: Institut Ruđer Bošković, otvorena znanost, PATTERN projekt, Zimska škola

First Winter School of Open Science at the Ruđer Bošković Institute

The first Winter School of Open Science was held at the Ruđer Bošković Institute (RBI) from 10 to 14 February 2025. It was organized as a pilot activity of the PATTERN project, funded through the Horizon Europe programme and focused on developing and testing educational modules in open and responsible science. During the school, modules were tested in the Croatian context, with RBI contributing to the development of national and European capacities for open science. The goal of the Winter School was to enhance researchers' knowledge and skills in open access, research data management, and science communication. Organizing the first Winter School of Open Science at RBI represents an important step in raising awareness and strengthening researchers' competencies for working in line with open science principles, both at the Institute and

national level, as the materials developed for the School will be shared under open licenses with the entire academic and research community, enabling similar workshops across Croatia.

KEYWORDS: open science, PATTERN project, Ruđer Bošković Institute, Winter School

Zajednički proces rada CIP ureda u Hrvatskoj korištenjem zajedničkog mrežnog obrasca i zajedničkog knjižničnog sustava Alma

dr. sc. Lobel Machala, knjižničarski savjetnik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

lmachala@nsk.hr

CIP (katalogizacija u publikaciji) program je izradbe predpublikacijskih, skraćenih kataložnih zapisa za publikacije u pripremi za tisak. Njegova se provedba temelji na stalnoj suradnji između nakladnika i CIP ureda ovlaštenih za izradu takvih zapisa. Izlaganje donosi analizu korištenja mrežnog obrasca koji služi za prikupljanje podataka potrebnih za izradu predpublikacijskih zapisa. Obrazac je uveden 2015. godine, a koristi ga središnji CIP ured pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Iskustva nakladnika koji su dali veći doprinos u unapređenju sustava, kao i suradnja s izdavačkom zajednicom kroz Hrvatsku gospodarsku komoru tijekom posljednjeg desetljeća, poslužit će kao temelj za planiranje širenja ovog pristupa na sve nadležne CIP urede u zemlji koji koriste zajedničku platformu knjižničnog sustava u oblaku – sustav Alma. Novo uspostavljeni suradnički model rada CIP ureda osigurava usklađen način rada sa svim nakladnicima u Hrvatskoj te se ostvaruju preduvjeti za kvalitetniju kontrolu pristizanja obveznog primjerka, kao i točniji i cjelovitiji normativni zapisi u okviru nacionalne normativne datoteke.

KLJUČNE RIJEČI: CIP (katalogizacija u publikaciji), kooperativni proces rada CIP ureda, zajednički knjižnični sustav Alma, ujednačeni pristup nakladnicima u Hrvatskoj

Joint workflow of the CIP offices in Croatia using a shared online form and the shared library system Alma

CIP (Cataloguing in Publication) is a program for creating pre-publication, abbreviated cataloguing records for publications being prepared for print. Its implementation is based on ongoing collaboration between publishers and CIP offices authorized to produce such records. This presentation provides an overview of the analysis of the use of the online form introduced in 2015, which serves to collect data necessary for the creation of pre-publication records and is used by the central CIP office at the National and University Library in Zagreb. The experiences of publishers who have significantly contributed to the improvement of the system, as well as collaboration with the publishing community through the Croatian Chamber of Economy over the past decade, will serve as a foundation for expanding this approach to all responsible CIP offices in the country that use a shared cloud-based library platform – the Alma system. The newly established collaborative model of work among CIP offices ensures a harmonized workflow with all publishers in Croatia and establishes the prerequisites for more effective control of legal deposit copy submissions, as well as more accurate and comprehensive authority records within the national authority file.

KEYWORDS: CIP (Cataloguing in Publication), cooperative workflow of CIP offices, shared library system Alma, unified approach to publishers in Croatia

Vrednovanje digitalnih zbirke: izazovi, pristupi i primjena modela učinka uravnoteženih vrijednosti

Matilda Justinić, viša knjižničarka

*Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mjustinic@nsk.hr*

U digitalnom okruženju knjižnične usluge i zbirke ubrzano zastarijevaju uslijed tehnoloških promjena i promjenjivih očekivanja korisnika. Tradicionalne metode vrednovanja, koje zahtijevaju dulje vremenske okvire, često ne pružaju pravovremene uvide potrebne za strateško planiranje. Rad se bavi pristupima vrednovanju digitalnih zbirki s ciljem osiguravanja njihova dugoročnog očuvanja, relevantnosti i nastavka ulaganja. Poseban izazov pritom predstavlja definiranje same digitalne zbirke, budući da uspješno vrednovanje ovisi o jasnom razumijevanju predmeta vrednovanja. Fokus je na zbirkama

nastalim digitalizacijom nacionalne kulturne baštine, uz analizu kvalitete sadržaja, pristupačnosti, očuvanja i usklađenosti s korisničkim potrebama. Konačno, izlaganje donosi ključne uvide u model učinka uravnoteženih vrijednosti Simona Tannera kao sveobuhvatan okvir za vrednovanje digitalnih zbirki te naglašava važnost precizno definiranih kriterija kao temelja za strateško odlučivanje i povećanje njihova učinka.

KLJUČNE RIJEČI: digitalne knjižnice, digitalne zbirke, kulturna baština, model učinka uravnoteženih vrijednosti, vrednovanje

Evaluating Digital Collections: Challenges, Approaches, and the Application of the Balance Value Impact Model

In the digital environment, library services and collections face rapid obsolescence due to technological change and evolving user expectations. Traditional evaluation methods, which require extended timeframes, often fail to provide timely insights for strategic planning. This presentation explores approaches to evaluating digital collections to ensure their long-term preservation, relevance, and sustainability. A key challenge lies in defining what constitutes a digital collection, as effective assessment depends on a clear understanding of the object under review. The focus is on collections created through the digitization of national cultural heritage, with attention to content quality, accessibility, preservation, and alignment with user needs. Finally, the presentation highlights Simon Tanner's Balanced Value Impact Model as a comprehensive framework for evaluation and stresses the importance of precise criteria as the foundation for strategic decision-making and for maximizing the impact of digital collections.

KEYWORDS: *balanced value impact model, cultural heritage, digital collections, digital libraries, evaluation*

Tematska cjelina:
POSLOVANJE KNJIŽNICA

**Upravljanje zbirkom Yugoslavicae u hrvatskim
znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama:
između vrednovanja i razvojne politike fonda**

dr. sc. Vesna Golubović, knjižničarska savjetnica
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
vgolubovic@nsk.hr

Sanja Kosić, viša knjižničarka
Sveučilište u Rijeci
Sveučilišna knjižnica Rijeka
sanja.kosic@svkri.uniri.hr

dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić, red. prof. u trajnom zvanju u miru
Sveučilište u Zadru
Odjel za informacijske znanosti i tehnologije
aparact@gmail.com

Program *Razvoj i primjera metodološke osnove za vrednovanje Pravilnika o obveznom primjerku* iz 2022. godine iskristalizirao je probleme zbirki obveznog primjerka: nedostatak spremišnih prostora za adekvatnu pohranu i zaštitu građe, korištenje dijela građe za izgradnju zavičajnih zbirki, djelomičnu obradu građe te posljedično neosiguravanje njezine dostupnosti. Kao dodatni problem ističe se priljev velikoga broja jedinica građe neadekvatnog sadržaja za suvremene sveučilišne i općeznanstvene knjižnice. S obzirom na visoke troškove pohrane i necjelovitosti zbirki postavlja se pitanje mogućnosti pročišćavanja i otpisivanja dijela građe iz knjižnica u sustavu obveznog primjerka. Cilj je predloženog izlaganja predstaviti rezultate provedene pilot studije u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci u sklopu razvojnog programa *Pristup vrednovanju i razvoj metodologije za vrednovanje zbirki Yugoslavicae u hrvatskim znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama*. Navedenim je programom osigurana primjena vrijednosnih kriterija za pročišćavanje pojedinih jedinica građe zbirke Yugoslavicae koje su testirane u Znanstvenoj knjižnici Sveučilišta u Zadru te Sveučilišnoj knjižnici u Puli. Vrijednosni kriteriji obuhvatili su:

ukupan broj jedinica obveznog primjerka, broj primjeraka odvojenih za zavičajne zbirke, analizu odabranog uzorka građe po desetljećima, te mapiranje jedinica predloženih za otpis s građom u fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Sveučilišne knjižnice u Splitu. Pročišćavanje postojećih zbirki omogućilo bi djelomično popunjavanje praznina u fondu te pridonijelo cjelovitosti nacionalne zbirke Croaticae.

KLJUČNE RIJEČI: Zbirke Yugoslavicae, znanstvene i sveučilišne knjižnice, obvezni primjerak, upravljanje, vrednovanje

Managing the Yugoslavica Collection in Croatian Academic Libraries: Balancing Evaluation and Collection Development Policy

The development program “Approach to Evaluation and Methodology Development for the Assessment of Yugoslavica Collections in Croatian Scientific and University Libraries” has clarified several persistent issues within legal deposit collections, particularly following the adoption of the 2022 Legal Deposit Regulation. These issues include: a lack of storage space for the proper preservation and protection of materials; the partial use of legal deposit items to build local heritage collections; incomplete cataloguing of the materials, resulting in limited accessibility; and, ultimately, the influx of a large volume of content deemed unsuitable for contemporary university and general research libraries. Given the high storage costs and the fragmented nature of these collections, the question arises as to whether the weeding and withdrawal of certain legal deposit materials could be permissible within the legal deposit system. The aim of this presentation is to share the results of a pilot study conducted at the University Library in Rijeka, within the framework of the aforementioned development program. The project enabled the implementation of value-based criteria for weeding specific units from the Yugoslavica collection. These criteria were tested in the University Library of Rijeka and further applied in the Scientific Library of the University of Zadar and the University Library in Pula. The weeding criteria included: the total number of legal deposit copies held; the number of items allocated to local collections; an analysis of selected sample years across decades; and mapping of the items proposed for withdrawal against the holdings of the National and University Library in Zagreb and the University Library in Split. The partial withdrawal and rationalization of these collections could help fill existing gaps in holdings and contribute to the completeness of the national Croatica collection.

KEYWORDS: *evaluation, legal deposit, managing, scientific and university libraries, Yugoslavica Collections*

Uloga projektnog menadžmenta u organizaciji događaja za zagovaranje knjižnica u akademskom prostoru

Jana Logar, knjižničarka

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

jana.logar@ef.uni-lj.si

Martina Petan, viša knjižničarka

Sveučilište u Ljubljani

Ekonomski fakultet

martina.petan@ef.uni-lj.si

U visokoškolskim knjižnicama događaji se sve više prepoznaju kao strateški alat za zagovaranje i promociju, čime se povećava vidljivost i angažman ključnih dionika. Izlaganje je strukturirano u dva dijela. Prvi dio iznosi teorijski okvir i predstavlja projektni menadžment (PM) kao strukturirani pristup temeljen na pet faza – inicijaciji, planiranju, provedbi, nadzoru i evaluaciji – koji omogućuje strateški usklađeno i kvalitetno planiranje knjižničnih događaja. Drugi dio prikazuje rezultate kvalitativne studije slučaja provedene u Centralnoj ekonomskoj knjižnici Univerze u Ljubljani. Polustrukturirani intervjui s deset zaposlenika i anketno istraživanje obuhvatili su pet događaja analiziranih prema PM okviru. Cilj je bio procijeniti postojeću praksu, prepoznati izazove i istražiti kako PM alati mogu unaprijediti planiranje i provedbu događaja. Rezultati ističu važnost ranog definiranja ciljeva, jasne podjele uloga i učinkovite komunikacije. Na temelju nalaza izrađen je predložak za planiranje knjižničnih događaja. Izlaganje ima za cilj pokazati kako strateško planiranje događaja može poslužiti kao model za jačanje zagovaranja, poticanje suradnje i povećanje vidljivosti visokoškolskih knjižnica.

KLJUČNE RIJEČI: visokoškolske knjižnice, projektni menadžment, planiranje događaja, zagovaranje, studija slučaja

The Role of Project Management in Organising Events for Library Advocacy in Academic Environment

In academic libraries, events are increasingly recognised as a strategic tool for advocacy and promotion, enhancing visibility and engagement with key stakeholders.

This presentation is structured in two parts. The first outlines a theoretical framework and presents project management (PM) as a structured approach based on five key phases: initiation, planning, execution, monitoring and evaluation, providing a basis for designing strategically aligned and well-executed library events. The second presents findings from a qualitative case study at the Central Economics Library, University of Ljubljana. Semi-structured interviews with ten employees and a survey examined five events using the PM framework. The aim was to assess practices, identify challenges and explore how PM tools improve planning and execution. Results highlight early goal-setting, clear role division and effective communication. Based on findings, a practical event planning template was developed. The presentation aims to demonstrate how strategic event planning can serve as a model for strengthening library advocacy, collaboration and the visibility of academic libraries.

KEYWORDS: academic libraries, project management, event planning, advocacy, case study

Izvan okvira tradicionalnih knjižničarskih funkcija: Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu između kulturnih aktivnosti i digitalne prisutnosti

Ivana Kukić, knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

ikukic@m.ffzg.hr

Inja Cahun Kisić, knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

icahun@m.ffzg.hr

Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu već niz godina sustavno proširuje svoju djelatnost izvan tradicionalnih knjižničarskih okvira te se razvija u smjeru aktivnog sudionika akademske i kulturne zajednice. Posebna se pažnja posvećuje osmišljavanju i provedbi raznovrsnih kulturnih aktivnosti te održavanju kontinuirane i prepoznatljive prisutnosti u digitalnom okruženju putem suvremenih informacijskih tehnologija i komunikacijskih kanala. Kako kulturna događanja nisu uobičajena praksa

u većini visokoškolskih knjižnica, u prvom, teorijskom dijelu rada problematizirat će se opravdanost takvih aktivnosti, njihov utjecaj na korisničku zajednicu te uloga društvenih mreža Knjižnice kao sredstva digitalne komunikacije. Poseban osvrt bit će na strategijama upravljanja društvenim mrežama, koje su znatno pridonijele vidljivosti i pozicioniranju Knjižnice kao jedne od najaktivnijih i najinovativnijih visokoškolskih knjižnica u Hrvatskoj. Stoga je anketnim istraživanjem ispitano korisničko mišljenje, stavovi i razina zadovoljstva ponuđenim kulturnim i virtualnim sadržajima, kao i percepcija učinkovitosti digitalne komunikacije Knjižnice, s naglaskom na društvene mreže. Cilj je bio rasvijetliti moguće razloge uočenog nesrazmjera. U drugom dijelu izlaganja prikazat će se rezultati provedene ankete među korisnicima. Očekuje se da će dobiveni rezultati pridonijeti unapređenju planiranja i provedbe budućih kulturno-umjetničkih aktivnosti te odgovoriti na pitanje ima li virtualna prisutnost danas veću važnost od sudjelovanja u događanjima u fizičkom prostoru.

KLJUČNE RIJEČI: digitalna komunikacija, društvene mreže, Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kulturne aktivnosti, nove tehnologije i mediji, visokoškolske knjižnice

Beyond traditional library functions: the Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences between cultural activities and digital presence

The Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, has been systematically expanding its activities beyond the traditional framework of library functions for a number of years and is developing towards being an active participant in the academic and cultural community. Special attention is paid to the design and implementation of various cultural activities and to maintaining a continuous and recognizable presence in the digital environment through modern information technologies and communication channels. Since cultural events are not a common practice within most academic libraries, the first, theoretical part of the paper will address the justification for such events and what impact they should have on the user community, and what role the Library's social networks play in all of this as a means of digital communication. Special attention will be paid to the strategies for managing social networks that have significantly contributed to the visibility and positioning of the Library as one of the most active and innovative academic libraries in Croatia. The presentation will provide an overview of the Library's cultural activities to date — including exhibitions, lectures, and workshops. In previously implemented activities, a disproportion was observed between the virtual engagement of users and their actual participation in organized events. Therefore, a survey was conducted to

examine user opinions, attitudes, and levels of satisfaction with the cultural and virtual content offered, as well as the perception of the effectiveness of the Library's digital communication, with an emphasis on social networks, as well as to shed light on the possible reasons for the identified disparity. The second part of the presentation will present the results of the aforementioned survey conducted among users. It is expected that the results obtained will provide answers on how to improve the planning and implementation of future cultural activities and whether virtual presence is more important today than participation in events in a physical space.

KEYWORDS: academic libraries, cultural activities, digital communication, Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences, new technologies and media, social networks, University of Zagreb

Tematska cjelina: ODRŽIVI RAZVOJ KNJIŽNICA

Zelena knjižnica Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku – Sinergija obrazovanja, umjetnosti, ekologije i održivosti

Slađana Pupovac, knjižničarka

*Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
sladjana.pupovac@gmail.com*

Marta Radoš, viša knjižničarka

*Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
marta.radosh@gmail.com*

Zelena knjižnica Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku aktivno sudjeluje u kreiranju održivih obrazovnih, umjetničkih, znanstvenih i kulturnih politika matične ustanove, promičući odgovornost prema okolišu kao trajnu vrijednost. Ima ključnu ulogu u promicanju održivog razvoja institucije u čijem je sastavu kroz edukaciju korisnika, suradnju s lokalnom zajednicom te osiguravanjem pristupa relevantnim informacijama i resursima koji podržavaju održive prakse. U radu su analizirane aktivnosti Zelene knjižnice – radionice, izložbe, predstavljanja, projekcije, edukacije, humanitarne akcije i promocija digitalnih izvora – te njihov utjecaj na studente i zaposlenike, kao i njihovi konkretni rezultati koji uključuju smanjenje potrošnje papira, digitalizaciju nastavnih sadržaja, ekološki prihvatljive oblike mobilnosti i očuvanje kulturne baštine kroz održive umjetničke prakse. Sustavno provođenje zelenih politika pozicionira knjižnicu Akademije kao centar održivosti, unatoč prostornim i arhitektonskim ograničenjima koja ne udovoljavaju ni minimalnim uvjetima energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

KLJUČNE RIJEČI: digitalizacija, ekologija, kreativnost, održivost, zelena knjižnica

Green Library of the Academy of Arts and Culture in Osijek - Synergy of Education, Art, Ecology and Sustainability

The Green Library of the Academy of Arts and Culture in Osijek actively participates in creating sustainable educational, artistic, scientific and cultural policies of the parent institution, promoting environmental responsibility as a lasting value. It plays a key role in promoting the sustainable development of the institution of which it is a part through user education, cooperation with the local community and ensuring access to relevant information and resources that support sustainable practices. The paper analyses the activities of the Green Library – workshops, exhibitions, presentations, screenings, education, humanitarian actions and promotion of digital resources – and their impact on students and employees, as well as their concrete results, which include reducing paper consumption, digitizing teaching content, environmentally friendly forms of mobility and preserving cultural heritage through sustainable artistic practices. The systematic implementation of green policies realizes the Academy library as a centre of sustainability despite the given spatial architecture that does not meet even the minimum requirements for energy efficiency and the use of renewable energy sources.

KEYWORDS: creativity, digitalization, ecology, green library, sustainability

Knjižnica kao prostor jezične i kulturne razmjene: projekt Jezičnog kafića – JeKa

Jasmina Sočo, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

jsoco@m.ffzg.hr

Lana Zrnić, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

lznric@m.ffzg.hr

U izlaganju će se predstaviti primjer dobre prakse visokoškolske knjižnice koja se kroz inovativni projekt *Jezičnog kafića - JeKa* pozicionira kao važan čimbenik u promicanju

inkluzije i cjeloživotnog obrazovanja. Projekt su osmislile i provode knjižničarke Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu polazeći od ideje da knjižnica nije isključivo prostor pristupa znanju i literaturi nego i mjesto susreta, društvene interakcije te podrške integraciji i osobnom razvoju. Jezični kafić osmišljen je kao neformalna aktivnost, prvenstveno namijenjena stranim studentima i polaznicima programa Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik. Sudionici u prostoru Knjižnice, u neformalnom okruženju, usavršavaju hrvatski jezik kroz tematske razgovore, interaktivne radionice i kulturne razmjene. Poseban je naglasak na vježbanju komunikacijskih vještina, proširivanju vokabulara i jačanju sigurnosti u komunikaciji na hrvatskom jeziku. Time se studentima omogućuje lakše snalaženje u akademskom okruženju, a njihov boravak u Hrvatskoj postaje sadržajnije, bogatiji i ugodniji. Ova inicijativa jasno pokazuje kako knjižnice mogu imati proširenu društvenu ulogu te, uz podršku formalnom obrazovanju, aktivno pridonositi izgradnji uključivog, osnažujućeg i kulturno osjetljivog sveučilišnog okruženja.

KLJUČNE RIJEČI: inkluzija, jezični kafić, obrazovanje, visokoškolska knjižnica

The Library as a Space for Language and Cultural Exchange: Language Café Project JeKa

This presentation will showcase an example of good practice by an academic library that, through the innovative project “Language Café – JeKa,” positions itself as an important contributor to the promotion of inclusion and lifelong learning. The project was conceived and is implemented by librarians at the Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, based on the idea that a library is not solely a place for accessing knowledge and literature, but also a space for encounter, social interaction, and support for integration and personal development. The Language Café is designed as an informal activity primarily intended for international students and participants of Croaticum – Centre for Croatian as a Second and Foreign Language. In the informal setting of the Library, participants improve their Croatian language skills through thematic conversations, interactive workshops, and cultural exchange. Special emphasis is placed on practicing communication skills in Croatian, expanding vocabulary, and building confidence in communication. This enables students to better navigate the academic environment and enriches their stay in Croatia. This initiative clearly demonstrates how libraries can play an expanded social role and, beyond supporting formal education, actively contribute to building an inclusive, empowering, and culturally sensitive (university) environment.

KEYWORDS: *academic library, education, inclusion, language cafe*

Važnost otpornosti i prilagodljivosti za dugoročno očuvanje knjižničnih zbirki

Jelena Bogdanović, viša knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Građevinski fakultet

jelena.bogdanovic@grad.unizg.hr

dr. sc. Dragica Krstić, konzervatorica savjetnica u miru

krdrag10@gmail.com

U suvremenom kontekstu visokoškolskih knjižnica očuvanje zbirki suočava se s brojnim izazovima poput klimatskih promjena, tehnoloških transformacija i društvenih kriza. Ovaj rad predstavlja primjenu koncepta otpornosti u upravljanju knjižničnim zbirkama na primjeru Knjižnice Građevinskog fakulteta. Otpornost nadilazi tradicionalnu procjenu rizika i planove za hitne slučajeve – uključuje razvoj osoblja s emocionalnom inteligencijom, fleksibilnošću i sposobnošću prilagodbe. Ključ otpornosti leži u strateškom i dugoročnom planiranju, diversifikaciji resursa i redovitoj procjeni rizika. Digitalna otpornost, sastavni dio ukupne otpornosti, obuhvaća agilne poslovne modele, prilagodljive usluge i brzu reakciju na promjene kroz digitalne mogućnosti. Holistički pristup, koji uključuje procjenu rizika, strateško planiranje, obuku osoblja te suradnju s dionicima te nacionalnim i međunarodnim inicijativama, od presudne je važnosti. Zaključno, uspješno očuvanje zbirki u suvremenom okruženju zahtijeva paradigmu u kojoj otpornost i prilagodljivost postaju temeljne strategije očuvanja.

KLJUČNE RIJEČI: zaštita knjižničnih zbirki, pripravnost za izvanredne situacije, upravljanje rizicima / procjena rizika, strategije otpornosti

The Importance of Resilience and Adaptability for the Long-Term Preservation of Library Collections

In the contemporary context of academic libraries, the preservation of collections faces challenges such as climate change, technological transformations, and social crises. This paper proposes applying the concept of resilience in collection management on the example of the Library of the Faculty of Civil Engineering. Resilience transcends traditional risk assessment and emergency planning – it includes developing staff with

emotional intelligence, flexibility, and adaptability. The key to resilience lies in strategic long-term planning, resource diversification, and regular risk evaluation. Digital resilience, as an integral component of overall resilience, encompasses agile business models, adaptable services, and rapid responses to change through digital capabilities. A holistic approach involving risk assessment, strategic planning, staff training, and collaboration with stakeholders and with national and international initiatives is of critical importance. In conclusion, successful preservation of collections in a contemporary environment requires a paradigm in which resilience and adaptability become foundational elements of preservation strategies.

KEYWORDS: preservation of library collections, disaster preparedness, risk management / risk assessment, library resilience, adaptability strategies

OKRUGLI STOLOVI

Tematska cjelina:
POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Etika u knjižničarstvu

Sudionici okruglog stola:

Edita Bačić, knjižničarska savjetnica

Hrvatsko knjižničarsko društvo
edita1bacic@gmail.com

Dunja Marija Gabriel, knjižničarska savjetnica

Predsjednica Etičkog povjerenstva Hrvatskoga knjižničarskog društva
dgabriel@nsk.hr

Dragutin Nemeč, dipl. iur., viši knjižničar

Sveučilište u Zagrebu
Pravni fakultet
dnemec@pravo.hr

dr. sc. Tatijana Petrić, knjižničarska savjetnica, znanstvena suradnica

Sveučilište u Zagrebu
Središnji ured za koordinaciju knjižnica Sveučilišta u Zagrebu
tpetric@unizg.hr

mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur, knjižničarska savjetnica (moderatorica)

Hrvatsko knjižničarsko društvo
koturblazenka@gmail.com

Stručna razmišljanja o profesionalnoj etici danas, velikim se dijelom oslanjaju na tradicionalne knjižničarske vrijednosti. Zbog globalnih društveno-političkih promjena sve više se ističe važnost odgovornog knjižničarstva i proaktivnog djelovanja u različitim segmentima društva. To dovodi do propitivanja temeljnih načela knjižničarstva, poput pitanja neutralnosti, jednakosti i nesmetanog pristupa informacijama. U tom je smislu primjenjivost etičkih normi u praksi danas, više nego ikada ranije, pitanje stalnog balansa između temeljnih profesionalnih vrijednosti, utjecaja propisa i zakonodavnog okvira na etička pravila te novonastalih okolnosti globalnog karaktera. Opća su nastojanja uključiti se što je više moguće u međunarodna kretanja, kako bi se i u lokalnim sredinama pratio korak sa stalnim promjenama. Etičke vrijednosti knjižničarskih i informacijskih stručnjaka u većini su zemalja dio strateškog promišljanja o mogućim pravcima razvoja profesionalnog djelovanja. Cilj okruglog stola jest potaknuti otvorenu raspravu unutar šire knjižničarske zajednice HKD-a o temi tradicionalnih etičkih vrijednosti u novom okruženju, s naglaskom na prijetnje i izazove.

KLJUČNE RIJEČI: etika u knjižničarstvu, odgovorno knjižničarstvo, odgovornost profesije, položaj knjižničara, slobodan pristup informacijama

Ethics in the Librarianship

Professional reflections on professional ethics today are largely based on traditional library values. Due to global socio-political changes, the importance of responsible librarianship and proactive action in various segments of society is increasingly emphasized. This leads to questioning some of the fundamental principles of librarianship, such as the issue of neutrality, equality or unhindered access to information. In this sense, the applicability of ethical norms in practice, more than ever before, is a question of a constant balance between fundamental professional values, the influence of different levels of regulations and the legislative framework on ethical rules, and newly emerging circumstances of a global nature. There are general efforts to get involved as much as possible in international developments in order to keep up with constant changes in their own environments. Ethical values for library and information professionals in most countries are part of strategic thinking about possible directions for the development of their entire professional activities. Goals of the Round table: To stimulate an open discussion / conversation within the broader library community of the Croatian Library Association on the topic of traditional ethical values in a new environment: threats and challenges.

KEYWORDS: *ethics in librarianship, free access to information, position of librarians, responsible librarianship, responsibility of the librarian profession*

POSTERSKA IZLAGANJA

Tematska cjelina:
**KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE
I UMJETNE INTELIGENCIJE**

Umjetna inteligencija i informacijska pismenost: izazovi i percepcije u akademskoj zajednici

Lana Šuster, viša knjižničarka

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Kineziološki fakultet

lana.suster@kifos.hr

U povodu aktivnosti informacijske pismenosti i praćenja promjena u obrazovnim navikama studenata, Knjižnica Kineziološkog fakulteta Osijek provela je istraživanje o stavovima i načinu korištenja aplikacija umjetne inteligencije studenata Kineziološkoga fakulteta u Osijeku, kao i o njihovu korištenju knjižnice i knjižnične građe pri studiranju. Cilj istraživanja bio je ispitati odnos studenata prema alatima umjetne inteligencije (UI) u kontekstu akademskog učenja. Istraživanjem su obuhvaćena dva ključna pitanja: *Kako studenti ocjenjuju svoje trenutno znanje i razumijevanje alata koji koriste UI?* te *Smatraju li korisnijima aplikacije temeljene na UI ili stručnu literaturu dostupnu u knjižnici?* Rezultati pokazuju da većina studenata koristi alate poput ChatGPT-a, no često bez dubljeg razumijevanja njihova funkcioniranja i ograničenja. Istodobno, iako se alati UI doživljavaju kao “brži izvor pomoći”, znatan broj ispitanika i dalje prepoznaje knjižničnu literaturu kao vjerodostojniji i dublji izvor znanja, osobito pri izradi završnih radova i pripremi ispita. Istraživanje otvara važna etička i pedagoška pitanja: kako uravnotežiti praktičnu primjenu UI s očuvanjem akademske izvornosti, kritičkog mišljenja i informacijske pismenosti. U tom kontekstu, visokoškolske knjižnice ostaju ključna mjesta orijentacije, aktivno uključene u edukaciju o odgovornoj i kritičkoj uporabi novih tehnologija. Zaključno, istraživanje potvrđuje da knjižnice više nisu pasivna spremišta znanja, nego aktivni prostori koji usmjeravaju korisnike prema kritičkom, etičkom i informiranom korištenju digitalnih alata. Umjesto suprotstavljanja

umjetnoj inteligenciji, visokoškolske knjižnice trebaju biti središta učenja o njezinoj pravilnoj i odgovornoj primjeni.

KLJUČNE RIJEČI: umjetna inteligencija, visokoškolske knjižnice, informacijska pismenost

Artificial Intelligence and Information Literacy: Challenges and Perceptions in the Academic Community

As part of its information literacy activities and monitoring of changes in students' learning habits, the Library of the Faculty of Kinesiology Osijek conducted a study on the attitudes toward and usage of artificial intelligence (AI) applications among students of the Faculty of Kinesiology in Osijek. The study also examined the use of the library and its resources in academic learning, with the aim of exploring students' relationship with AI tools in the context of higher education. The research focused on two key questions: How do students assess their current knowledge and understanding of AI-based tools? Do they find AI applications or the academic literature available in the library more useful for studying? The results show that most students use tools such as ChatGPT, often without a deeper understanding of how they function or their limitations. While AI tools are perceived as a "faster source of help," a significant number of respondents still recognize library resources as a more reliable and in-depth source of knowledge—particularly when preparing for exams and final papers. The study raises important ethical and pedagogical questions: How can we strike a balance between the practical use of AI and the preservation of academic integrity, critical thinking, and information literacy? In this context, academic libraries remain essential points of orientation. They are actively involved in educating users about the responsible and critical use of new technologies. This research highlights the evolving role of academic libraries—not as passive repositories of knowledge, but as active learning spaces that guide users toward ethical, critical, and informed use of digital tools. Academic libraries have a crucial role in safeguarding academic authenticity, promoting information literacy, and fostering an ethical relationship with knowledge. Rather than opposing artificial intelligence, academic libraries should serve as centers for learning how to use AI responsibly.

KEYWORDS: *artificial intelligence, academic libraries, information literacy*

Tematska cjelina: POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Pet godina Pravilnika o obveznom primjerku: uloga NSK u edukaciji i informiranju stručne zajednice

dr. sc. Vesna Golubović, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

vgolubovic@nsk.hr

dr. sc. Anita Katulić, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

akatulic@nsk.hr

Nikolina Štrbac, viša knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

nstrbac@nsk.hr

Sustav obveznog primjerka Republike Hrvatske reguliran je zakonskim i podzakonskim aktima – *Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* i *Pravilnikom o obveznom primjerku*. Zakonom je utvrđeno što sve obvezni primjerak obuhvaća, kojim se knjižnicama dostavlja te koja je njegova svrha, dok se Pravilnikom uređuju obveze depozitnih knjižnica i knjižnica u sustavu, broj primjeraka i vrsta građe po pojedinim ovlaštenicima, način dostave obveznog primjerka, obveze i odgovornost nakladnika i tiskara, kao i način dostave, formati i uvjeti pristupa, korištenja i zaštite analogne i online građe. Sustav time osigurava prikupljanje različite vrste knjižnične građe u svrhu stvaranja i očuvanja nacionalne zbirke *Croatice* koja danas ima status kulturnog dobra. Nakon stupanja na snagu Pravilnika (2020.) do 2025. godine, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu provela je niz aktivnosti usmjerenih na edukaciju i informiranje stručne zajednice: pokrenut je portal *hop.nsk*, postavljeni su edukacijski video materijali s pripadajućim lećima, predstavljene su knjižnice sustava te dodani popisi građe ekspedita. Uz prikaz navedenih aktivnosti, dat će se i kvantitativna analiza tiskanog i e-obveznog primjerka za zbirku *Croatica* uz poseban naglasak na udio hrvatske knjige u Sveučilišnoj zbirci NSK koja se gradi prema potrebama akademske zajednice. U svrhu jasnijeg prikaza

podataka, statistički uvidi bit će predstavljeni i kroz infografiku izrađenu na temelju prikupljenih podataka.

KLJUČNE RIJEČI: Nacionalna zbirka Croatica, obvezni primjerak, Pravilnik o obveznom primjerku, Sveučilišna zbirka NSK

Five years of the Legal Deposit Regulation: the role of the NSK in educating and informing the professional community

The legal deposit system of the Republic of Croatia is regulated by legislative and regulatory acts – the Library and Library Activity Act and the Regulation on Legal Deposit. The Act defines the scope of legal deposit, the libraries to which materials must be submitted, and its purpose, while the Regulation specifies the obligations of deposit libraries and libraries within the system, the number of copies and types of materials by depositor category, the method of legal deposit delivery, the responsibilities and obligations of publishers and printers, as well as the methods of delivery, formats, and conditions for access, use, and preservation of both analogue and online materials. This system ensures the collection of various types of library materials for the purpose of creating and preserving the national Croatica collection, which today holds the status of cultural heritage. Since the entry into force of the Regulation on Legal Deposit until 2025, the following have been developed: the hop.nsk portal, educational video materials with accompanying leaflets, a presentation of the system libraries, and added lists of expedited materials. A comparative overview will be provided of the number of received printed and e-legal deposit items for the Croatica collection, as well as the share of Croatian books within the University Collection of the NSK in Zagreb, which is developed based on the needs of the academic community. For greater clarity, statistical insights will also be presented through infographics created using the collected data.

KEYWORDS: Croatia's national collection Croatica, legal deposit, NSK university collection Regulation on legal deposit

Što su nam donijele izmjene Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz 2024. godine?

dr. sc. Breza Šalamon-Cindori, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

bsalamon-cindori@nsk.hr

dr. sc. Andreja Tominac, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

atominac@nsk.hr

dr. sc. Gordana Gašo, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

ggaso@nsk.hr

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19, 114/2022, 36/2024) od 2019. godine više je puta mijenjan. Izmjena iz 2024. godine snažno je odjeknula u knjižničarskoj zajednici i utjecala na poslovanje knjižnica, osobito knjižnica u sastavu.

Cilj istraživanja jest utvrditi iskustva i stavove voditelja visokoškolskih i specijalnih knjižnica u nadležnosti matičnih razvojnih službi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o posljedicama izmjena *Zakona* (NN 36/2024) na njihovo ustrojstvo, obvezu registriranja knjižnične djelatnosti i druge promjene u poslovanju knjižnica, kao i mogućnosti njihove prilagodbe zakonskim propisima.

Istraživanje obuhvaća i utjecaj donošenja *Uredbe o nazivima radnih mjesta, uvjetima za raspored i koeficijentima za obračun plaće u javnim službama* (NN 22/2024) na koeficijente voditelja knjižnica.

Svrha istraživanja jest prikazati stanje u knjižnicama nakon izmjena *Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* iz 2024. godine, koje može biti polazište za predlaganje budućih izmjena i dopuna zakonskih i podzakonskih akata radi poboljšanja njihova položaja.

KLJUČNE RIJEČI: matična razvojna služba, specijalne knjižnice, *Uredba o nazivima radnih mjesta, uvjetima za raspored i koeficijentima za obračun plaće u javnim službama, visokoškolske knjižnice* (NN 22/2024), *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* (NN 17/19, 98/19, 114/2022, 36/2024)

What Have the 2024 Amendments to the Library Act and Library Activities Brought Us?

The Libraries and Library Activities Act (Official Gazette of the Republic of Croatia, Narodne novine – NN 17/19, 98/19, 114/2022, 36/2024) has undergone several amendments since its adoption in 2019. The 2024 amendment strongly resonated within the library community and affected the operations of libraries, particularly libraries within host institutions.

The aim of the research is to determine the experiences and views of heads of academic and special libraries under the competence of the Central Library Development Services of the National and University Library in Zagreb regarding the consequences of the amendment to the Act (NN 36/2024) on their organizational structure, the obligation to register library activities, and other changes in library operations, as well as the possibilities for their adjustment to legal regulations.

The research also analyses how the Regulation on Job Titles, Assignment Criteria and Salary Calculation Coefficients in Public Services (NN 22/2024) affects the salary coefficients of library heads.

The purpose of the research is to present the state of libraries following the 2024 amendments to the Libraries and Library Activities Act, which may provide a basis for proposing future amendments and supplements to legal and sub-legal acts in order to improve their position.

KEYWORDS: academic libraries, Central Library Development Service, Libraries and Library Activities Act (Official Gazette of the Republic of Croatia, Narodne novine – NN 17/19, 98/19, 114/2022, 36/2024), Regulation on Job Titles, Assignment Criteria and Coefficients for Salary Calculation in Public Services (NN 22/2024), special libraries

Tematska cjelina: IZAZOVI OTVORENOSTI KNJIŽNICA

Doprinos visokoškolskih knjižnica promicanju otvorene znanosti: otvoreni pristup ocjenskim radovima putem sustava Dabar

Lucija Dolenc, knjižničarska suradnica

Sveučilište u Zagrebu

Učiteljski fakultet

lucija.dolenc@gmail.com

Sandra Maričković, knjižničarka

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet šumarstva i drvne tehnologije

marickovic@sumfak.unizg.hr

Prema *Hrvatskoj deklaraciji o otvorenom pristupu* (2012), otvoreni pristup podrazumijeva slobodan, besplatan i neometan pristup digitalnim znanstvenim informacijama, uz mogućnost njihova različitog korištenja. Tako se osigurava transparentnost u širenju znanja i znanstvenih informacija, čime se pridonosi razvoju znanstvene zajednice te informiranju šire javnosti.

Knjižničari u visokoškolskim knjižnicama, kao stručnjaci za informacijske izvore, aktivno podupiru znanstveno-istraživački rad, potiču i zalažu se za objavljivanje svih vrsta radova u otvorenom pristupu. Osim podrške znanstvenoj zajednici, knjižničari provode edukacije u području otvorenog pristupa i autorskog prava. U visokoškolskim knjižnicama načela otvorenog pristupa ostvaruju se kroz sustavno prikupljanje, obradu i pohranu završnih, diplomskih i doktorskih radova.

Posterskim izlaganjem analizirat će se pohranjeni ocjenski radovi – završni, diplomski, specijalistički radovi te disertacije – u Repozitoriju Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije i Repozitoriju Učiteljskog fakulteta unutar Digitalnog akademskog arhiva i repozitorija (Dabar). Cilj analize jest utvrditi broj digitalnih objekata (ocjenskih radova) prema vrstama pristupa: rad u otvorenom pristupu, rad dostupan nakon (embargo), rad dostupan svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske, rad dostupan samo djelatnicima i studentima matične ustanove (institucijski pristup),

rad koji nije dostupan, odnosno zatvoren je za pristup. Dodatnom analizom prikazat će se broj digitalnih objekata u otvorenom pristupu prema vrsti rada i znanstvenim područjima kao i dostupnost istraživačkih podataka objavljenih kroz ocjenske radove na Učiteljskom fakultetu i Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije.

KLJUČNE RIJEČI: otvorena znanost, otvoreni pristup, visokoškolska knjižnica, Dabar, ocjenski radovi

The contribution of higher education libraries to promoting open science: open access to graded papers through the Dabar system

According to the Croatian Open Access Declaration (2012), open access means unrestricted, free, and undisturbed online access to digital scientific information, with the possibility of different ways of use. This ensures transparency in the dissemination of knowledge and scientific information, thereby contributing to the development of the scientific community, but also informing the wider public.

Librarians in higher education libraries, as experts in information resources, actively support scientific research, encourage and advocate for the publication of all types of works in open access. In addition to supporting the scientific community, librarians provide education in the field of open access and copyright. In higher education libraries, the principles of open access are implemented through the systematic collection, processing and storage of final, graduate and doctoral theses.

The poster presentation will analyse the stored assessment works, which include undergraduate thesis, master's thesis, professional theses and doctoral thesis of the Repository of the Faculty of Forestry and Wood Technology and the Repository of the Faculty of Teacher Education in the Digital Academic Archive and Repository - Dabar. The aim of the analysis is to determine the number of digital objects (thesis) according to the types of access: work in open access, work available after (embargo), work available to all users from the science and higher education system of the Republic of Croatia, work available only to employees and students of the home institution (institutional access), work not available or closed for access. An additional analysis will show the number of digital objects in open access according to the type of work and scientific fields, as well as the availability of research data published through thesis at the Faculty of Teacher Education and the Faculty of Forestry and Wood Technology.

KEYWORDS: *open science, open access, university library, Dabar, graded papers*

Tematska cjelina:
POSLOVANJE KNJIŽNICA

**Giorgio Edmondo Pons, prvi pulski knjižničar –
primjer dobre prakse Knjižnice
Arheološkog muzeja Istre**

Adriana Gri Štorga, knjižničarka

Arheološki muzej Istre, Pula
adriana@ami-pula.hr

Milena Špigic, pomoćna knjižničarka

Arheološki muzej Istre, Pula
milena.spigic@ami-pula.hr

Katarina Zenzerović, muzejska savjetnica

Arheološki muzej Istre, Pula
katarina.zenzerovic@ami-pula.hr

Tijekom obnove zgrade Arheološkog muzeja Istre pronađen je uokvireni portret Giorgia Edmonda Ponsa (1861. – 1922.), danas relativno nepoznatog Puljanina. Pons je bio prvi knjižničar Gradske knjižnice i jedan od upravitelja Gradskog muzeja, čiji je pravni sljednik Arheološki muzej Istre. Tim je povodom, s ciljem produblivanja spoznaja o njegovu životu i radu, provedeno opsežno istraživanje koje je obuhvatilo muzejsku dokumentaciju, arhivsku građu, novinske članke i skromnu literaturu. Rezultati istraživanja predstavljeni su na prigodnoj izložbi popraćenoj katalogom, kojima je – kroz rad G. E. Ponsa – dokumentirana jedna faza razvoja knjižničarske i muzejske djelatnosti u Puli.

Ovim se posterskim izlaganjem prikazuje rad na projektu kao primjer dobre prakse u djelovanju muzejskih knjižnica. Ističe se važnost integracije knjižničarske i muzejske djelatnosti kao primjer dobre prakse u specifičnostima poslovanja muzejske knjižnice te njezina doprinosa u očuvanju i promicanju kulturne baštine. Izložba i katalog mogu poslužiti kao nadahnuće novim generacijama knjižničara, naglašavajući važnost

njihove uloge u očuvanju kulturne baštine te zagovaranju i promicanju interesa knjižnica u javnosti.

KLJUČNE RIJEČI: Arheološki muzej Istre, Giorgio Edmondo Pons, knjižničar, muzealac, Pula

Giorgio Edmondo Pons, Pula's First Librarian: An Example of Best Practices at the Archaeological Museum of Istria Library

A framed portrait of Giorgio Edmondo Pons (1861 – 1922), now a largely obscure native of Pula, was discovered during the renovation of the Archaeological Museum of Istria building. Pons was the first librarian of Pula's Municipal Library and one of the managers of the Municipal Museum, predecessor to the Archaeological Museum of Istria. The discovery prompted a comprehensive investigation aimed at raising our awareness of his life and work, involving the study of museum documentation, archival materials, newspaper articles, and the modest literature. The results of this work were presented at an exhibition, accompanied by a catalogue, documenting one phase in the history of library and museum activity in Pula through the work of G. E. Pons.

This poster exhibition aims to present work on this project as one of the aspects of work in museum libraries. It also highlights the importance of integrating library and museum activities as an example of best practices specific to the operation of the museum library, and its contribution to the preservation and promotion of cultural heritage. The exhibition and catalogue can serve as an inspiration for a new generation of librarians, underscoring the importance of their role in the preservation of cultural heritage, through public advocacy and lobbying in support of libraries.

KEYWORDS: *Archaeological Museum of Istria, Giorgio Edmondo Pons, librarian, museologist, Pula*

Harald von Petrikovits: posebna zbirka u fondu Knjižnice Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru

Luka Bratović, knjižničar

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru

lbratovic@icua.hr

Cilj postera je predstaviti posebnu zbirku *Harald von Petrikovits*, koja se nalazi u fondu Knjižnice Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru. Zbirka *Harald von Petrikovits* fizički je izdvojena zbirka i obuhvaća oko 4100 jedinica građe. Upravo je ona bila jedan od razloga osnivanja Knjižnice te temelj za izgradnju njezina današnjeg fonda. Zbirka je legat, odnosno ostavština profesora i arheologa Harald von Petrikovitsa.

Jedinstvena je po tome što sadrži vrijednu i rijetku građu iz područja arheologije. Upravljanje i korištenje zbirke regulirano je posebnim ugovorom potpisanim s Njemačkim arheološkim institutom u Berlinu i Rimsko-germanskom komisijom u Frankfurtu.

Analizom ugovora, popratne dokumentacije i inventarnih knjiga, poster će prikazati posebnosti zbirke – njezino podrijetlo, način upravljanja, pravila korištenja i načini zaštite – s ciljem promocije i povećanja vidljivosti zbirke u akademskoj, znanstvenoj i stručnoj javnosti.

KLJUČNE RIJEČI: Harald von Petrikovits, knjižnične zbirke, Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, ostavština

The legacy of Harald von Petrikovits: a special collection in the Library of the International Centre for Underwater Archaeology in Zadar

The aim of the poster is to present the special Harald von Petrikovits collection, which is located in the Library of the International Centre for Underwater Archaeology in Zadar. The Harald von Petrikovits collection is a separate library collection and has a total of about 4,100 library items. As the legacy of professor and archaeologist Harald von Petrikovits, this collection was one of the main reasons for the founding of the Library and presents the core of the library's fund.

It is unique because it contains valuable and rare materials from the field of archaeology.

The management and use of the collection is regulated by a special agreement signed with the German Archaeological Institute in Berlin and the Romano-Germanic Commission in Frankfurt.

Poster will present special features of the collection; its origin, management methods, rules of use and methods of protection. Therefore, the agreement with accompanying documentation and inventory books will be analysed. The main purpose of this poster is to promote and increase the visibility of the collection among the academic, scientific and professional public.

KEYWORDS: Harald von Petrikovits, International Centre for Underwater Archaeology in Zadar, legacy, library collection

Zbirka libreta iz ostavštine Luke Dropca u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku

Lucija Kukica Ćosić, knjižničarka

Dubrovačke knjižnice

lucija@dkd.hr

Zbirka libreta iz ostavštine Luke Dropca (1812.–1876.), dubrovačkog kolekcionara i ljekarnika, sredinom 20. stoljeća, zaslugom njegovih nasljednika, postala je dijelom fonda Znanstvene knjižnice u Dubrovniku.

Zbirka sadrži 717 naslova uvezanih u 59 svezaka. Uz libreta tiskana neovisno o njihovoj izvedbi, riječ je uglavnom o programskim knjižicama na talijanskom jeziku, publiciranima povodom izvedbi pojedinih djela u razdoblju od 1717. do 1872. godine.

Libreta su katalogizirana u programu CROLIST, čime su postala mrežno pretraživa, a 2021. godine objavljen je tiskani katalog pod naslovom *Zbirka libreta iz ostavštine Luke Dropca u Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik*. U doglednoj budućnosti planira se uvrštavanje kataložnih jedinica zbirke u bazu podataka međunarodnog kataloga muzikalija *Répertoire International des Sources Musicales* (RISM).

Zbirka je dosad bila nepoznata široj stručnoj i kulturnoj javnosti, a nadamo se da će tiskani katalog, sada dostupan u mnogim knjižnicama i sadržava kazalo autora i naslova, olakšati rad i donijeti nove spoznaje stručnjacima prvenstveno muzikološke struke. Uvrštavanjem zapisa u bazu podataka RISM-a, Zbirka će postati vidljivija međunarodnoj stručnoj javnosti.

Zahvaljujući velikom broju libreta koje sadržava, zbirka predstavlja važan dokument vremena u kojem je nastala te značajno vrelo za istraživanje kulturne povijesti 18. i 19.

stoljeća. Sadrži podatke o repertoarnim naslovima toga razdoblja, autorima tekstova i glazbe, imenima pjevačica i pjevača – nositelja opernih uloga, gradovima u kojima su djela izvođena, kazalištima i drugim mjestima izvedbi, kao i o povodima izvedbama povezanim s povijesnim događajima, tiskarama i drugim podacima značajnima za stručnu javnost.

KLJUČNE RIJEČI: ostavština Luke Drobca, zbirka libreta, Znanstvena knjižnica Dubrovnik

The Collection of Librettos from the legacy of Luka Drobac in the Research Library in Dubrovnik

The Collection of Librettos from the legacy of Luka Drobac (1812–1876), a Dubrovnik collector and pharmacist, became part of the holdings of Dubrovnik Research Library in the mid-20th century, thanks to his heirs.

The collection contains 717 titles bound in 59 volumes. In addition to librettos printed independently of their performances, it consists mostly of program booklets in Italian published on the occasion of performances of individual works between 1717 and 1872.

The librettos have been catalogued in the CROLIST online catalogue, making them searchable online, and in 2021 a printed catalogue was published under the title The collection of librettos from the legacy of Luka Drobac. In the near future, the catalogue entries are planned to be included in the database of the international music catalogue Répertoire International des Sources Musicales (RISM).

The collection had so far been unknown to the wider professional and cultural public, and it is hoped that the printed catalogue –now available in many libraries and containing an index of authors and titles – will facilitate research and bring new insights, primarily to musicologists, while the inclusion of the records in the RISM database will make the Collection more visible to the international scholarly community.

Thanks to the large number of librettos it contains, the Collection represents an important document of the era in which it was created and is a significant source for the study of 18th- and 19th-century cultural history. It provides information such as repertory titles of the 18th and 19th centuries, authors of texts and music, names of singers performing opera roles, cities where the works were staged, theatres and other venues where the operas were performed, occasions for performances linked to historical events, printers, and other data of importance to the scholarly community.

KEYWORDS: *librettos, Luka Drobac estate, heritage collection, Dubrovnik Research Library*

Zbirka *Pozza-Katić* u Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik

Josipa Vragolov, knjižničarka

Dubrovačke knjižnice

Znanstvena knjižnica

josipa.vragolov@dkd.hr

Zbirka *Pozza-Katić* jedna je od posljednjih plemićkih obiteljskih knjižnica na dubrovačkom području. Godine 1965. otkupila ju je tadašnja Naučna biblioteka, današnja Znanstvena knjižnica, koja djeluje u sklopu Dubrovačkih knjižnica. Iako je povezivanje plemićkih prezimena bila uobičajena praksa pri udaji ili ženidbi, zbirka je naziv dobila objedinjavanjem dvaju prezimena obitelji koje su posjedovale dijelove te zbirke. Ukupno obuhvaća 1356 svezaka rijetkih i starih knjiga, a smještena je u Zbirci starih i rijetkih knjiga. Rukopisni katalog izrađivao je knjižničar Mato Bete tijekom 1970-ih godina, a ti su rukopisni listići danas dostupni u Digitalnom repozitoriju Znanstvene knjižnice Dubrovačkih knjižnica (ZDUR), gdje su pretraživi prema autoru, naslovu, struci i godini izdanja. Zbirka je stručno obrađena, ali do sada nije proučavana van kataložnog opisa pa je o njoj poznato vrlo malo. U istraživanju će se analizirati fizički izvori o podrijetlu unutar knjiga (potpisi, pečati, zapisi i marginalije), kao i pregledati inventarne knjige i knjige akcesije. Na e-posteru će biti prikazano podrijetlo zbirke na temelju prikupljenih dokaza te predstaviti učestalost nekog jezika. Također, pokušat će se utvrditi koji dio građe je pripadao kojem dijelu obitelji.

KLJUČNE RIJEČI: Digitalna zbirka Znanstvene knjižnice Dubrovačkih knjižnica, stare i rijetke knjige, obiteljske knjižnice, Znanstvena knjižnica Dubrovnik, Zbirka *Pozza-Katić*

The Pozza-Katić collection in Dubrovnik Research library

The Pozza-Katić collection includes 1,356 old and rare books and is one of the last noble family libraries in the Dubrovnik area. In 1965, it was purchased by the Research Library, part of the Dubrovnik Libraries. It is kept in the Collection of Old and Rare Books, and the digitalized catalogue in manuscript is available on the Digital collection of the Research library called ZDUR, where they are searchable by author, title, subject and year of publication. The collection has not yet been studied outside of the catalogue description, and not much is known about it. The research will analyse physical sources of provenance within the books (signatures, seals, notes, and marginalia), as well as examine inventory books and accession books. The poster will show its provenance from the collected evidence and present the frequency of a

particular language. It will also be attempted to determine which part of the material belonged to which part of the family.

KEYWORDS: Digital collection of the Research Library of Dubrovnik Libraries, family libraries, old and rare books, Pozza-Katić Collection, Research Library Dubrovnik

Vrijedna pisana baština knjižnice Arheološkoga muzeja Zadar

Marina Maruna, knjižničarska savjetnica

Arheološki muzej Zadar

mmaruna@amzd.hr

Cilj e-postera je predstaviti Zbirku starih i rijetkih knjiga, najstariji i najvrjedniji dio fonda Knjižnice Arheološkoga muzeja Zadar. Ova zbirka obuhvaća ukupno 571 svezak, tiskan u razdoblju od početka 16. do sredine 19. stoljeća u najpoznatijim europskim tiskarskim središtima toga vremena. Stručna obrada Zbirke uključivala je primjenu međunarodnih pravila za izradu bibliografskog opisa (ISBD), a provedena je u knjižnično-informacijskom sustavu Crolist, čime su ostvareni preduvjeti za lakšu provedbu registracije zbirke kao kulturnog dobra, tiskanje kataloga Zbirke starih i rijetkih knjiga te izradu plana digitalizacije potrebnog za zaštitu izvornika, ali i otvaranje novih mogućnosti pristupa i korištenja sadržaja. Dostupnošću Zbirke posredstvom online kataloga doprinosi se popularizaciji ove vrste građe, olakšava se pristup informacijama i potiče se na daljnja stručna i znanstvena istraživanja na polju pisane baštine.

KLJUČNE RIJEČI: Knjižnica Arheološkoga muzeja Zadar, pisana baština, Zbirka starih i rijetkih knjiga

Valuable Written Heritage of the Library of the Archaeological Museum In Zadar

The aim of the e-poster is to present the Collection of Old and Rare Books, the oldest and most valuable part of the holdings of the Library of the Archaeological Museum in Zadar.

This Collection has a total of 571 volumes printed in the period from the beginning of the 16th to the mid-19th century in famous European printing centres of that time. The professional processing of the Collection included the application of international rules for the creation of a bibliographic description (ISBD), and was carried out in the Crolist library information system. That created the prerequisites for easier registration of the Collection as a cultural asset, printing of Collection of old and rare books catalogue and the development of a digitization plan necessary for the protection of the originals, but also opening up new possibilities for accessing and using the content. The availability of the Collection through the online catalogue contributes to the popularization of this type of material, facilitates access to information and encourages further professional and scientific research in the field of written heritage.

KEYWORDS: *Library of the Archaeological Museum in Zadar, Collection of Old and Rare Books, written heritage*

Uloga knjižnice Muzeja Slavonije u očuvanju i interpretaciji kulturne baštine Osijeka: primjer Hrvatskog lista u hemeroteci

doc. dr. sc. Tihana Lubina

*Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
tlubina@ffos.hr*

Borna Petrović, student

*Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
bpetrovic@ffos.hr*

Muzej Slavonije u svojoj hemeroteci čuva bogatu zbirku novinske građe, među kojom se posebno ističe *Hrvatski list*, osječki dnevnik koji je izlazio od 1920. do 1945. godine. Ova građa predstavlja neizostavan izvor za proučavanje kulturne povijesti grada Osijeka, osobito kada je riječ o svakodnevnom životu i kulturnim procesima tijekom 1920-ih godina prošlog stoljeća. Specijalne knjižnice, poput hemeroteke Muzeja Slavonije, imaju iznimno važnu ulogu u razvoju, obradi, zaštiti i prezentaciji ovakvih novinskih fondova. Rad hemeroteke omogućuje dostupnost ovih povijesnih izvora

znanstvenicima i istraživačima, ali i široj zajednici, čime se znatno olakšava praćenje i analiza kulturnog identiteta grada Osijeka u različitim povijesnim razdobljima. Ovim se izlaganjem predstavljaju rezultati sadržajne analize članaka iz rubrike *Gradske vijesti* Hrvatskog lista odabranih godišta 1920-ih godina, kada je dnevnik i započeo s djelovanjem. Analizirani su kulturni događaji, repertoar Narodnog kazališta, rad kinematografa, najave priredbi i koncerata te aktivnosti kulturnih društava. Rezultati ukazuju na to da su novinske rubrike u tom razdoblju sazrijevale i formalno i sadržajno, iako su već tada omogućavale praćenje kulturnih trendova i interesa građana Osijeka. Kroz članke iz 1920-ih pokazat će se kako novinski izvori, pohranjeni i stručno obrađeni u specijalnim knjižnicama, postaju temelj za interpretaciju i valorizaciju kulturne baštine na lokalnoj razini. Ovakav pristup novinskoj građi ne samo da doprinosi očuvanju i dostupnosti baštine, nego i omogućuje i interpretaciju kulturnih sadržaja Osijeka u širem društvenom i znanstvenom kontekstu.

KLJUČNE RIJEČI: 1920-te, hemeroteka, Hrvatski list, kulturna baština, Muzej Slavonije

The Role of the Museum of Slavonia Library in the Preservation and Interpretation of Osijek's Cultural Heritage: The Example of Hrvatski list in the Newspaper Archive

The Museum of Slavonia in its newspaper archive preserves a rich collection of press materials, among which Hrvatski list – a daily newspaper published in Osijek from 1920 to 1945 – stands out. This collection represents an indispensable source for researching the cultural history of the city of Osijek, especially regarding everyday life and cultural processes during the 1920s. Special libraries, such as the newspaper archive of the Museum of Slavonia, play an exceptionally important role in the development, processing, preservation, and presentation of such newspaper collections. Specifically, the work of the newspaper archive enables access to these historical sources for scholars and researchers, as well as for the wider community, significantly facilitating the monitoring and analysis of Osijek's cultural identity across different historical periods. This presentation showcases the results of a content analysis of articles from the "City News" section of Hrvatski list in selected issues from the 1920s, when the newspaper first began publication. The analysis covers cultural events, the repertoire of the National Theatre, the work of cinemas, announcements of performances and concerts, and the activities of cultural societies. The results indicate that newspaper sections in this period were maturing both formally and in terms of content, although even then they enabled the tracking of cultural trends and the interests of Osijek's citizens. Through articles from the 1920s, it will be shown how newspaper sources, preserved and professionally processed in special libraries,

become the foundation for interpreting and valorizing local cultural heritage. Such an approach to press materials not only contributes to the preservation and accessibility of heritage, but also enables the interpretation of Osijek's cultural content in a broader social and scholarly context.

KEYWORDS: 1920s, newspaper archive, Hrvatski list, cultural heritage, Museum of Slavonia

RADIONICE

Tematska cjelina:
**KNJIŽNICE U DOBA DIGITALNE TRANSFORMACIJE
I UMJETNE INTELIGENCIJE**

Informacijski pismeni, pravno osviješteni: supermoći knjižničara u digitalnom dobu

Organizator: Hrvatsko knjižničarsko društvo, Komisija za pravne i srodne knjižnice

dr. sc. Ksenija Švenda Radeljak, knjižničarska savjetnica

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

ksenija.svenda.radeljak@pravo.hr

nasl. doc. dr. sc. Dejana Golenko, knjižničarska savjetnica

Sveučilište u Rijeci

Pravni fakultet

dejana.golenko@pravri.uniri.hr

Ivana Kežić Pucketić, knjižničarka

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

ivana.kezic@nsk.hr

Iva Kovačević Melinčević, knjižničarka

Sveučilište u Rijeci

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

iva.kovacevic@fthm.hr

Razumijevanje pravne informacije osnažuje knjižničare u pitanjima povezanim s pravom te im može pomoći u pronalaženju pravnih propisa, prepoznavanju situacija u kojima im je potrebna pravna pomoć i snalaženju u pravnom sustavu – bilo samostalno, bilo kroz

sudjelovanje u radu knjižničarskih udruga i tijela. To katkada predstavlja veliki izazov, s obzirom na stalni razvoj IKT-a i digitalnih tehnologija, pojavu umjetne inteligencije (UI) te izloženost golemim količinama pravnih informacija, ali i dezinformacija. Takve okolnosti mogu uzrokovati nesigurnost i poteškoće u pronalaženju, procjeni vjerodostojnosti i točnosti te primjeni potrebne pravne informacije u svakodnevnom radu knjižničara – primjerice, pri rješavanju korisničkih upita, primjeni propisa u poslovanju, izradi izvješća i dokumentacije, napredovanju u zvanju ili sudjelovanju u radu knjižničarskih udruga. Stoga je iznimno važno da knjižničari osnažuju svoje vještine pravne i informacijske pismenosti, osobito u kontekstu razumijevanja prirode i izvora pravnih informacija te njihove pravilne primjene. Na radionici će se posebno istaknuti važnost kritičkog vrednovanja pravnih informacija u digitalnom okruženju. Radionica je namijenjena svim zainteresiranim knjižničarima, budući da daje uvid u temeljne pravne koncepte, načela i pojmove, pravne norme i sistematizaciju pravnih akata, pravnu terminologiju, pravne izvore te načine njihova vrednovanja primjenom digitalnih alata u području prava. Želja je predavača promicati važnost pravne pismenosti i informacijske pismenosti u području prava, zagovaranjem provedbe obrazovnih programa s opisanom tematikom u knjižničarskoj zajednici.

Nakon pohađanja radionice polaznici će moći:

- Razumjeti temeljne pravne koncepte, načela i pojmove
- Koristiti relevantne izvore za pronalaženju pravne informacije primjenom digitalne tehnologije
- Primijeniti stečena znanja u pronalaženju, vrednovanju i primjeni pravne informacije u svakodnevnom radu.

Ciljana grupa:

Radionica je namijenjena svim zainteresiranim knjižničarima, budući da daje uvid u važnosti pretraživanja, pronalaženja, vrednovanja i primjene pravne informacije u svakodnevnom radu i djelovanju knjižničara.

Metode koje će se koristiti:

- predavanje
- prezentacija s predavačkog računala
- grupni rad polaznika, uz korištenje računala i bez

Moderatori: članovi Komisije za pravne i srodne knjižnice i pravni znanstvenici

- dr. sc. Ksenija Švenda-Radeljak, knjižničarska savjetnica, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada
- nasl. doc. dr. sc. Dejana Golenko, knjižničarska savjetnica, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
- Ivana Kežić Pucketić, knjižničarka, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
- Iva Kovačević Melinčević, mag. croat., knjižničarka, Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

Trajanje radionice: 60 minuta

Broj sudionika: 20

KLJUČNE RIJEČI: informacijska pismenost u području prava, kritičko vrednovanje pravne informacije, osnaživanje informacijskih vještina knjižničara, pravna pismenost

Information Literate, Legally Aware: The Superpowers of Librarians in the Digital Age

Organiser: Croatian Library Association, Commission for Law and Related Libraries

Understanding legal information empowers librarians to handle law-related matters more confidently. It can help them locate legal regulations, recognize when they need legal assistance and where to seek it, and navigate legal frameworks—whether independently or through participation in library associations or governing bodies. This can sometimes be a major challenge due to the continuous development of ICT and digital technologies, the emergence of artificial intelligence (AI), and the overwhelming amount of both legal information and misinformation. Such complexity can lead to uncertainty or fear when it comes to finding, assessing the credibility and accuracy of, and applying legal information in everyday library practice—for example, when responding to user inquiries, managing operations, preparing reports or documentation, advancing professionally, or participating in professional organizations. It is therefore essential that librarians strengthen both their legal literacy and information literacy skills, especially in the context of understanding the nature of legal information, its sources, and its application. This workshop will focus on aspects of critical evaluation of legal information in the digital environment. The workshop is intended for all interested librarians and provides an introduction to fundamental legal concepts, principles and terminology, legal norms and the classification of legal acts, legal sources, and methods of evaluating them using digital legal tools. The instructor aims to promote the importance of legal and information literacy in the legal domain by advocating for educational programs on this topic within the library community.

Upon completing the workshop, participants will be able to:

- Understand basic legal concepts, principles, and terminology*
- Use relevant sources to find legal information using digital technologies*
- Apply acquired knowledge to locate, evaluate, and use legal information in their daily work.*

Target group:

The workshop is intended for all interested librarians, as it provides insight into the importance of searching, finding, evaluating, and applying legal information in librarians' daily work and activities.

Methods to be used:

- *lecture*
- *presentation from the instructor's computer*
- *group work (with and without the use of computers).*

Moderators: members of the Croatian Library Association – Commission for Law and Related Libraries

- *Ksenija Švenda-Radeljak, Ph.D., Senior Librarian, University of Zagreb, Faculty of Law, Social Work Study Center)*
- *Dejana Golenko, Ph.D., nominal title of Assist. Prof., Senior Librarian, University of Rijeka, Faculty of Law*
- *Ivana Kežić Pucketić, Librarian, National and University Library in Zagreb*
- *Iva Kovačević Melinčević, M.A. in Croatian Studies, Librarian, University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management*

Workshop duration: 60 minutes

Number of participants: 20

KEYWORDS: critical evaluation of legal information, empowering librarians' information skills, information literacy in the field of law, legal literacy

Komunikacija i umjetna inteligencija u kontekstu knjižničarske prakse

Jelena Cvrković, knjižničarka

Osnovna škola Josipa Kozarca, Vinkovci

jcvrkovic@gmail.com

U suvremenom digitalnom okruženju komunikacija se mijenja pod utjecajem društvenih mreža, digitalnih aplikacija i različitih digitalnih alata temeljenih na umjetnoj inteligenciji. Promjene su vidljive u jeziku – njegovu nepravilnom korištenju, upotrebi emotikona i emojija te u sve učestalijoj pojavi tuđica i skraćenica. Takav oblik izražavanja prepoznat je i u komunikaciji korisnika knjižnica, kao i u internim komunikacijama knjižničara putem društvenih mreža.

Radionica je zamišljena kao interaktivni prikaz komunikacijskih navika korisnika putem aplikacije *Viber*, ali i praktičan uvid uz korištenje jezičnog modela ChatGPT u kontekstu knjižničnih usluga. Kroz slanje spontanih poruka u grupi sudionika demonstrirat

će se promjene u izražavanju, nedostatak pravopisne norme i jezična oskudnost hrvatskoga jezika bez pravopisne norme. U drugom dijelu radionice sudionici će imati priliku formulirati knjižnične upite i zadatke s pomoću ChatGPT-a, kako bi se istražilo može li ovaj jezični model unaprijediti referalne i informacijske usluge knjižnica. Kroz navedeni primjer korištenja jezičnog modela ChatGPT-a knjižničari će uočiti kako korisnike usmjeriti prema pronalaženju točnih informacija u enciklopedijama i drugim vjerodostojnim izvorima. Cilj je potaknuti knjižničare da osvijeste vlastitu ulogu kao informacijskih stručnjaka od povjerenja i prenesu tu vrijednost korisnicima.

KLJUČNE RIJEČI: ChatGPT, društvene mreže, komunikacija na internetu, komunikacija putem aplikacije Viber, kratice

Communication and Artificial Intelligence in the Context of Library Practice

In today's digital environment, communication is being reshaped under the influence of social networks, digital applications, and various artificial intelligence-based tools. These changes are evident in language use, including irregular grammar, the widespread use of emoticons and emojis, and the increasing presence of loanwords and abbreviations. Such forms of expression can be observed both in the communication of library users and in the internal exchanges among librarians on social media platforms.

The workshop is designed as an interactive demonstration of users' communication habits through the Viber application, as well as a practical exploration of ChatGPT as a language model in the context of library services. By exchanging spontaneous messages in a participant group, the workshop will illustrate shifts in expression, the lack of adherence to orthographic norms, and the linguistic limitations of Croatian without standardized spelling. In the second part, participants will formulate library-related queries and tasks using ChatGPT in order to examine whether this language model can enhance reference and information services in libraries. Through this example, librarians will gain insights into how to guide their users toward accurate information in encyclopedias and other reliable sources, while reinforcing the role of librarians as trusted information professionals.

KEYWORDS: ChatGPT, social networks, online communication, communication via the Viber application, abbreviations

Tematska cjelina:
POLOŽAJ KNJIŽNICA I KNJIŽNIČARA

Svugdje, stalno

Jelena Bolkovac, viša knjižničarka

*Sveučilište u Zagrebu
Fakultet strojarstva i brodogradnje
jbolkovac@fsb.unizg.hr*

Vlatka Božičević, knjižničarka

*Sveučilište u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet
vlatka.bozicevic@kbf.unizg.hr*

Gordana Stubičan Ladešić, viša knjižničarka

*Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Fizički odsjek
gordana@phy.hr*

Višnja Novosel, viša knjižničarka

*Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
vnovosel@m.ffzg.hr*

dr. sc. Ivana Pažur, knjižničarska savjetnica

*Sveučilište u Zagrebu
Stomatološki fakultet
ipazur@sfzg.hr*

dr. sc. Tatijana Petrić, knjižničarska savjetnica, znanstvena suradnica

*Sveučilište u Zagrebu
Središnji ured za koordinaciju knjižnica Sveučilišta u Zagrebu
tpetric@unizg.hr*

Sveučilište u Zagrebu, u suradnji s IFLA-om (International Federation of Library Associations and Institutions) prihvatilo je provedbu projekta *Slučaj medijske pismenosti za nastavnika* (eng. *Media Literacy Case for Educators*) naziva *Svugdje, stalno* (eng. *Everywhere, All The Time*). Projekt se bavi temama tehnologije, digitalne uključenosti, vremena pred ekranom, umjetne inteligencije, digitalne održivosti, a njegov je cilj educirati i promicati zdraviji odnos s tehnologijom među mladima i odraslima.

U provedbi projekta sudjelovale su knjižnice sastavnica Sveučilišta: Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta, Fakulteta strojarstva i brodogradnje, Filozofskog fakulteta, Katoličkog bogoslovnog fakulteta, Prirodoslovno matematičkog fakulteta - Fizičkog odsjeka i Stomatološkog fakulteta.

Knjižničarke uključene u projekt prošle su edukaciju *Training of Trainers (ToT)*, čime su stekle kompetencije za vođenje radionica. Na radionici planiramo prezentirati pet tema: *Naš odnos s tehnologijom: Moj ekran, moje vrijeme; Offline, Online; Veliki jezični modeli: Što su VJM? Loši podaci, loši rezultati, Umjetna inteligencija ili besmislica?; Algoritmi u svakodnevnom životu: Život s algoritmom, Vjerujemo li u algoritme; Materijalnost interneta; Uvod u materijalne dijelove interneta, Kako je Internet povezan, podatkovni centri, širokopojasni sateliti i ekosustav tehnologije; i Nevidljivi rad iza tehnologije*. Radionica će započeti kratkim uvodnim dijelom u kojem će biti predstavljen projekt i obrađene teme. Svaka će edukatorica predstaviti po jednu temu, a sudionici će biti podijeljeni u manje grupe koje će kružno obilaziti pet tematskih punktova, gdje će, uz postere i vodstvo edukatorica, moći više saznati o svakoj temi.

Radionica je interaktivna i traje 1 sat i 30 minuta, a najveći broj sudionika je 30 osoba.

KLJUČNE RIJEČI: digitalna pismenost, IFLA, interaktivne radionice, medijska pismenost, projekt *Svugdje, stalno*

Everywhere, All The Time

The University of Zagreb, in collaboration with IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), has accepted the implementation of the Media Literacy Case for Educators project called Everywhere, All The Time. This project addresses the topics of technology, digital inclusion, screen time, artificial intelligence (AI), digital sustainability, and aims to educate and promote a healthier relationship with technology among young people and adults.

The libraries of the University's constituent faculties participated in the project: Faculty of Pharmacy and Biochemistry, Faculty of Mechanical Engineering and Naval Architecture, Faculty of Humanities and Social Sciences, Catholic Faculty of Theology, Faculty of Science - Department of Physics, and School of Dental Medicine.

Librarians involved in the project underwent the "Training of Trainers (ToT)", which

gave them the competences to lead workshops. At the workshop, we plan to present five topics: Our relationship with technology: My screen, My Time; Online, Offline and Everything in Between; How Large Language Models (LLMs) work: What are LLM? Garbage In, Garbage Out; AI or BS?; Algorithms in everyday life: Living with algorithms, In Algorithms We Trust?; The materiality of the Internet; Introduction to the material parts of the Internet, How the Internet is connected, data centers, broadband satellites and the technology ecosystem; and The invisible labour behind technology. The workshop will have a short introductory part which will present the project and its topics. Each educator will then present one topic. The participants will be divided into smaller groups and visit five thematic points while moving in a circle, where they will be able to learn more about each topic with the help of posters and the guidance of the educator.

The workshop is interactive and lasts 1 hour and 30 minutes, and the maximum number of participants is 30.

KEYWORDS: digital literacy, IFLA, interactive workshops, media literacy, project Everywhere, All The Time

SPONZORI

Sponsors

Srebrni sponsor

Silver sponsor

WILEY

New digital access to textbooks with

Advanced eText Collections

Over 350 essential medical, psychology, social sciences, and humanities textbooks offer an innovative solution to your institution's needs

Brončani sponzori

Bronze sponsors

EBSCO

EBSCO is a leading provider of research databases, e-journal and e-package subscription management, book collection development and acquisition management, and a major provider of library technology, e-books and clinical decision solutions for universities, colleges, hospitals, corporations, government, schools and public libraries worldwide.

We partner with our customers and other industry-leading organizations to improve research and outcomes through quality content and technology.

Through vision, action and innovation, EBSCO invests in the library business to ensure the long-term growth of products, services and technologies for our customers.

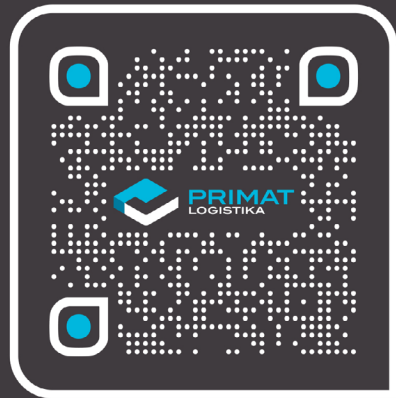
ArhivPRO

Sponzori
Sponsors

PRIMAT
LOGISTIKA

Opremanje
koje čini
razliku!

KNJIŽNICE /// MUZEJI /// ARHIVI /// KULTURNE USTANOVE

www.primatlogistika.hr

Sponzori
Sponsors

